

SLOVENSKI NADŠKOF V KARDINALSKEM ZBORU

DOBRA LEKCIJA

Na tretjem italijanskem državnem televizijskem omrežju smo zadnja dva ponedeljka zapored lahko gledali daljši oddaji, posvečeni Mussoliniju in njegovemu fašizmu, ko je ta bil na višku svoje moči. Primorci, ki pripadamo starejši generaciji, smo ob teh filmskih posnetkih podoživljali in gotovo tudi čustveno dojemali dogodke iz svoje zgodnje mladostne dobe ali celo iz svojega otroštva. Za naš srednji in mlajši rod pa sta bili oddaji vsekakor zelo poučni, saj omogočata boljše razumevanje italijanske povojne zgodovine.

Iz obeh televizijskih oddaj nesporno predvsem izhaja, da sta Mussolini in fašizem v tistem obdobju uživala zaupanje in podporo neverjetno širokih italijanskih množic. Danes se zdi to skoraj povsem nerazumljivo in paradoksalno glede na naravnost v vsakem pogledu mizerno vsebino dučejevih izvajanj in glede na njegov v bistvu zločinski politični program, zlasti kar zadeva področje zunanje politike. Tako se danes lahko vprašamo, kako je sploh mogoče, da so dučejevi klovnovski nastopi naravnost osvajali široke italijanske množice, ki so mu pritrjevale, četudi je napovedoval rododomor, to je načrtno uničevanje celih narodnostnih, rasnih ali verskih skupin. "Oceanske množice", kot se je takrat govorilo in pisalo, so pritrjevale dučeju, ko jim je z balkona palače Venezia v Rimu napovedoval oziroma poročal o agresijah na tuje države in na tuja ozemlja. Začelo se je z Abesinijo, nadaljevalo z Albanijo, Jugoslavijo, Grčijo ter z vojno napovedjo Franciji in Veliki Britaniji. Milijoni in milijoni ljudi, celi narodi so torej brez najmanjše krivde postali žrtev italijanskega fašističnega agresorja.

Popolnoma naravno je, da tolikšno zločinsko početje ni moglo ostati brez kazni. Italija je vojno napoved izgubila in bila tudi primerno ter ustrezno kaznovana, kot jasno izhaja iz pariške mirovne pogodbe leta 1947.

Mnogi naši italijanski sodržavljani, zlasti v Trstu in Gorici, na vse to danes praviloma pozabljajo in se jim celo zdi potrebno dajati lekcije o demokraciji ter omikanem sožitju tudi in predvsem nam Slovencem Primorskega, ki smo bili prvi v Evropi žrtev fašistične rododomorne teorije in prakse.

V ta namen jim pridejo prav tudi in predvsem "fojbe", ki so vsekakor vredne najstrožje obsodbe, a ki so gotovo prva in neposredna posledica zločinskega početja fašističnega režima.

Kdor si je zamislil omenjeni televizijski oddaji in ju tudi uresničil, je naredil zaslužno dejanje, saj je omogočil, da si je marsikdo širom po Italiji "nalil čiste vina", kot bi rekli pri nas, in brez strahu in obzirnosti široke italijanske množice opozoril na eno najbolj temnih ter gotovo tudi nečastnih obdobij italijanske zgodovine. Bo takšna lekcija koristila?

DRAGO LEGIŠA

03 Drago Legiša / intervju
DAMIJAN TERPIN

"Celo stoletje je komunizem vlekel za seboj zatirane množice po vsem svetu, ki so sanjale o odrešenju od revščine v pravičnosti. V resnici pa je proizvajal revolucije, pokole, birokracijo, rodomore, diktature."

(PO "ČRNIH BUKVAH KOMUNIZMA")

RIM ODET V ŠKRLAT

ANDREJ BRATUŽ

"Alma Roma, palma z večnih tal..." Tako je na začetku stoletja lepo zapisal naš pesnik Silvin Sardenko, avtor neštetihih lirskih in religiozih pesmi o Rimu. In ta Rim, znan kot večno mesto, je navdahnil premnoge umetnike, književnike, glasbenike in likovnike. Stari Rim, srednjeveški papeški Rim, renesančni blesk svetega mesta, vse to pomeni njegova simbolika tja do naših dni. Ni zato čudno, da so se tudi številni Slovenci, zlasti duhovniki in kasnejši škofje, znašli v večnem mestu in po sledovih apostolov Petra in Pavla tu oblikovali svoja duhovna obzorja. Prav tako so tudi delali predstavniki vseh drugih narodov sveta, starega in novega, kjer katoliška Cerkev od začetkov svojega poslanstva vse do danes gradi svojo družbo in širi svoje zgodovinsko poslanstvo.

V podobnem okviru je potekal v zadnjih dveh dneh prejšnjega tedna slovesni konzistorij za imenovanje novih kardinalov, najožjih papeževih sodelavcev. Prišli so iz vseh delov sveta, da bi tu prejeli zunanja znamenja svojega novega dostojanstva in potrdili zvestobo Petrovemu nasledniku - syetemu očetu, ki jim je to novo čast podelil in s tem izkazal najvišje zaupanje kot poglavar katoliške Cerkve. Prav to svojo globoko povezanost s papežem in Cerkvijo so novi kardinali večkrat slovesno potrdili in tako sprejeli ne le novo znamenje časti, ampak predvsem novo breme, ki jim ga je Kristusov namestnik na zemlji določil.

Novi kardinali so naslednji: Jorge Artur Medina Estevez, nadškof iz Valparaiso v Mehiki, Dario Castrillo Hoyos, upokojeni nadškof, Se-

rafin Fernandez De Araujo, nadškof iz Belo Horizonte, Brazilija, Polikarp Pengo, nadškof iz Dar es Salaama v Tanzaniji, Norberto Riva Carrera, nadškof v Mexico City, Paul Shan Kuo Shi, nadškof na Tajvanu, Alberto Bovone, naslovni nadškof, Giovanni Cheli, naslovni nadškof, Sal-

vatore Di Giorgi, nadškof v Palermu, Lorenzo Antonetti, naslovni nadškof, Alojzij M. Ambrožič, nadškof v Torontu, Christoph Schönborn, nadškof na Dunaju, Jean Bolland, nadškof v Lyonu, Dionigi Tettamanzi, nadškof v Genovi, Dino Monduzzi, naslovni nadškof, Francesco

Colasuonno, naslovni nadškof, James Francis Stafford, nadškof v Chicagu, Francis Eugene Georg, naslovni nadškof, Adam Kozłowiecki, naslovni nadškof, Antonio Maria Rouco Varela, naslovni nadškof.

V soboto, 21. februarja, je bil konzistorij z imenovanjem novih cerkvenih knezov in podelitvijo za to določene rimske cerkve. Vsak kardinal namreč prejme eno od rimskih cerkva v simbolično posest. V nedeljo pa je bilo skupno somaševanje novih kardinalov s papežem Janezom Pavlom II. Obe svečanosti sta bili izjemno kar na trgu sv. Petra, medtem ko je bila prva najprej določena za dvorano Pavla VI., druga pa za baziliko svetega Petra. Lepo vreme je tako res dopuščalo slovesnost kar na odprtem. Poleg tega pa je bil v soboto popoldne še velik sprejem v Apostolski palači, kjer so posamezni novi kardinali sprejemali vljudnostne obiske (visite di calore). Slovenski kardinal Lojze Ambrožič je tako dve uri sprejemal zelo številne slovenske in druge, posebno kanadske vernike, duhovnike in škofo v apartmaju Borgia in to v "dvorani svetnikov". To so na splošno zelo ugledni in reprezentativni prostori papeževih palač prav nad znanim dvoriščem svetega Damaza. Zvečer pa je bila za Slovence še posebno zanimiva in pristrčna slovesnost ob sprejemu novega kardinala Ambrožiča na papeški univerzi Urbaniana na znanem rimskem griču Gianicolo.

KONZISTORIJ NA TRGU SV. PETRA

Okoli dvajset tisoč udeležencev z vsega sveta se je dopoldne zbralo na velikem vatikanskem trgu, da bi prisostvovali enkratni slovesnosti konzistorija.

STRAN 4

05 POSTNA MISEL ŠKOFA RAVIGNANIJA

06 Mirko Špacapan
OB PREŠERNOVI PROSLAVI V LAŠKEM

06 Marko Tavčar / pogovor
RUDICA POŽAR

07 Jurij Paljk
JEŽKOVA PREPROSTA LJUBEZEN

07 Gorazd Bajc
"MEJNIKI SLOVENSKE ZGODOVINE"

08 Martina Slavec
"...CELO LETO SLOVENEK MORAŠ BITI"

10 Adela Ferletič
MOJI SPOMINI NA POLJANE...

12 Erika Jazbar
BENEŠKI PUST JE ŽIV!

13 Marjan Drobež
GORICA TISOČLETNICI NAPROTI

16 Erik Dolhar / pogovor
RADIVOJ PEČAR O 22. DIRKI ADRIE

SVET OKROG NAS

ZAJAMČENO ZASTOPSTVO: VIOLANTEJEV ODGOVOR SLOVENSKE SKUPNOSTI

Predsednik italijanske poslanske zbornice Luciano Violante je odgovoril deželniemu tajniku Slovenske skupnosti (SSK) Martinu Breclju v zvezi s pismom, ki ga je 18. decembra lani SSK naslovila na najvišje predstavnike italijanske države. V tistem pismu se je slovenska stranka dotaknila vprašanja zajamčenega zastopstva za manjšine v izvoljenih telesih, ki ga deželni svet Furlanije-Juljske krajine, ko je 16. decembra izglasoval nov volilni zakon, ni upošteval.

V svojem odgovoru Violante najprej priznava, da je zastopstvo manjšin v izvoljenih telesih bistven element vsake ustavne ureditve, ki med svoje principe uvršča enakopravnost in enako dostojanstvo vseh državljanov in ki si prevzema nalogo, da odstrani pregrade, ki dejansko omejujejo svobodo in pravice manjšin.

Vsekakor, nadaljuje Violante, specifično vprašanje novega deželnega volilnega zakona F-Jk spada v institucionalno in politično sfero te dežele.

Vendar se je treba z vprašanjem zastopnosti manjšin soočiti - je še pisano v pismu predsednika poslanske zbornice - tudi na ustavni in vsedrželni ravni. 3. in 6. člen italijanske ustave, ki jamčita zaščito manjšin, v primeru slovenske manjšine nista še podkrepjena z organskim zakonom. V poslanski zbornici trenutno razpravljajo o dveh zakonskih osnutkih za zaščito slovenske manjšine. Gre za t.i. Caverijev osnutek, ki je v bistvu skupni osnutek, ki so ga izdelale komponente slovenske manjšine, in za Di Biscegliev osnutek, ki ga predlaga Demokratična stranka levice. Poleg tega poslanska zbornica že več mesecev obravnava sedem zakonskih osnutkov o zaščiti različnih jezikov in kultur, ki so prisotne v Italiji. Ti osnutki imajo kot cilj uresničenje 6. člena italijanske ustave in evropske li-

stine o deželnih in manjšinskih jezikih. Glede tega so v 1. komisiji poslanske zbornice že sestavili enotno besedilo. Zadnja seja je bila 20. januarja, do 11. februarja pa je bilo treba predstaviti morebitne amandmaje k temu besedilu.

Predsednik Violante meni, da je treba vsekakor zagotoviti zakonsko podlago zaščiti slovenske manjšine. Vendar to ne bi smelo privedi - tako v F-Jk kot drugod - do nastanka ločenih območij znotraj deželnih skupnosti. Vsem

kulturnim, družbenim in gospodarskim dejavnikom manjšinskih stvarnosti je treba zagotoviti možnost izražanja in zastopstva preko kate-rekole politične skupine.

Družba, tako na vsedrželni kot na deželni ravni, bo v 21. stoletju morala priznavati različnosti kot bistvo pluralizma in vrednote posameznih identitet. V taki družbi bosta morala soočanje in dialog potekati na podlagi kulturnih vrednot ter družbenih in gospodarskih specifičnosti.

IŽ

TISKOVNO POROČILO SSK

ZAHTEVAMO ZARES PRAVIČEN ZAKON

Odobritev pravičnega zaščitnega zakona ostaja slej ko prej temeljna zahteva Slovencev v Italiji in po mnenju SSK je nujno, da Slovenci v Italiji ohranimo glede tega vprašanja enotno stališče, kakor smo ga znali izoblikovati leta 1993 z izdelavo skupnega zakonskega predloga.

Tako je poudarilo deželno tajništvo SSK na svoji zadnji seji v petek, 20. t.m., v Nabrežini. Tajništvo je soglasno ocenilo, da ostaja skupni zakonski predlog v svoji načelni zasnovi še vedno polno veljaven, zaradi česar bi bilo po njegovem hudo, če bi kaka komponenta naše narodnostne skupnosti začela od njega odstopati v bistvenih zadevah. Seveda pa je mogoče to ali ono formulacijo skupnega zakonskega besedila izboljšati oziroma jo dopolniti. Zako bo npr. treba ažurirati člene, ki govorijo o šolstvu, saj smo v zadnjih letih na tem področju zabeležili več novosti, od parifikacije dvojezične šole v Špetru v Beneški Sloveniji do uvedbe obvezne univerzitetne izobrazbe za osnovnošolske učitelje v celotnem italijanskem šolskem sistemu. To

slednje na novo odpira vprašanje o možnosti izobraževanja v slovenskem jeziku tudi na univerzitetni ravni, saj bi bilo nujno, da bi se vsaj bodoči slovenski učitelji v slovenski pripravljeni na svoj poklic.

Takšno stališče o zaščitnem zakonu namerava SSK zagovarjati na napovedanem skorajšnjem sestanku tradicionalnih predstavnikov slovenske manjšine. Ob tej priložnosti SSK namerava sprožiti tudi druge probleme, ki predstavljajo vir nenehnih trenj v odnosih med predstavniki Slovencev v Italiji, začeni s problemom ureditve samega skupnega zastopstva v skladu z načeli in metodami demokracije.

Deželno tajništvo SSK je na svoji zadnji seji v Nabrežini poglobljeno razpravljalo tudi o pripravah na junijske deželne volitve. Govor je bil o raznih variantah, ki se ponujajo slovenski stranki za nastop na njih. SSK namerava napraviti vse, da bi se v novi deželni zbornici ponovno zaslišal njen glas ter verno izražal poglede in zahteve slovenske manjšine.

SVETOVNI SLOVENSKE KONGRES

SKRB ZA NAJBOLJ AKTUALNA VPRAŠANJA

Svetovni slovenski kongres nam je poslal poročilo o tiskovni konferenci, ki so jo imeli vodilni člani kongresa v Ljubljani v petek, 20. t.m.

Predsednik Svetovnega slovenskega kongresa dr. Jože Bernik je strnil zadnje delo SSK v tri večje sklope, in sicer: *Strategija republike Slovenije za vključevanje v Evropsko zvezo, Nizek standard slovenske politične in srčne kulture ter Slovenci po svetu in slovenska država.*

Na konferenci za sredstva javnega obveščanja pa so spregovorili tudi o načrtih in programih SSK ter o poročanju sredstev javnega obveščanja o delu SSK. Vrh SSK se zavzema za strokovno pripravljeno in obrazloženo strategijo vključevanja slovenske države v Evropsko zvezo in pri tem opozarja na nedorečenosti, ki se pri teh procesih dogajajo, saj v programu ni govora o slovenskem jeziku in specifični kulturi Slovencev. Vlado RS pa tudi opozarja na nedopustne zamude pri obveščanju javnosti in pripravljanju globalnega načrta za vključevanje v EZ. SSK pa hoče kot civilna in nevladna družba dejavno sodelovati pri izvajanju strategije in v pripravi strategije za zaščito slovenskih narodnih vrednot.

SSK je tudi zavzel zelo negativno mnenje do izjav poslanca Zmaga Jelinčiča, ki je o stranki krščanskih demokratov in njenem predsedniškem kandidatu govoril kot o "golazni", ki da bi jo bilo potrebno odstraniti že leta 1945. Pri

SSK se tudi sprašujejo, kako je mogoče, da Državni zbor Republike Slovenije ni zavzel nobenega stališča do te izjave. Nadalje se SSK sprašuje, kako je možno, da lahko neka tretjerazredna pop skupina na Slovenskem na tako gnusen način žali vero slovenskih kristjanov, ko zlorablja simbol slovenskih vernikov: Mater Božjo z Brezjij.

SSK močno podpira pomoč zamejskim Slovincem, a hkrati tudi pove, da se zavzema za bolj sistematično urejeno skrb za Slovence po svetu. Zavzema se tudi za ustanovitev neodvisnega in ne-

strankarskega inštituta za proučitev stanja med slovenskimi izseljenci. SSK tudi trdi, da je slovenski volilni zakon krivičen do Slovencev po svetu, zavzema pa se tudi za boljše gledljivost slovenske televizije v zamejstvu. Med načrti SSK omenimo mednarodni simpozij o Beneških Slovincih, ki bo 16. maja letos v New Yorku na Columbia University, konec septembra pa bodo organizirali tudi prvi svetovni slovenski kongres zdravnikov. SSK pripravlja nagradni natečaj za esej na temo *Kaj narediti, da bi bil lahko ponosen na Slovenijo.*

SSK bo letos obiskal Slovence v Bosni, Slovence na Primorskem in Koroškem, odzval pa se bodo tudi povabilu za obisk v vasi Razkrižje.

ČLOVEŠTVO SI JE ODDAHILO

"Če bodo nadzorniki UN-SCOM imeli takojšen in brez-pogojen dostop do vseh iraških položajev, bomo skupno z njimi delali za odpravo iraških sredstev za množično uničevanje. V nasprotnem primeru čakajo Sadama Huseina hude posledice. Svojem vojakom sem ukazal, naj ostanejo v Perzijskem zalivu vse dotlej, dokler ne bomo dobili odgovora, ki nas bo zadovoljil." Tako je izjavil ameriški predsednik Bill Clinton, ko je od glavnega tajnika Združenih narodov Kofija Annana prejel poročilo, da je v Bagdadu sklenil dogovor o mirni rešitvi zadnje krize. Kofi Annan je bil odpotoval v iraško prestolnico v imenu Varnostnega sveta Združenih narodov, ki je bil tudi prevzel odgovornost za reševanje zadnje hude krize v odnosih z Irakom. Med-

tem ko pišemo, še ni znana natančna vsebina tega dogovora. Na poti v New York pa je Kofi Annan v Parizu dejal, da je listina, ki je bila podpisana v Bagdadu, v skladu z duhom resolucij OZN. Izrazil je tudi upanje, da bo Varnostni svet listino odobril brez kdovekakšnih težav. Nekateri politični opazovalci pri tem ugotavljajo, da je s tem dogovorom prišlo do novega ravnovesja na svetovni pozornici. Glavno vlogo naj bi odsej igral Varnostni svet, medtem ko bi ZDA stopile nekoliko v ozadje in ne bi bile več edine odgovorne za nadaljnjo usodo našega planeta.

Dejstvo pa je, da so v Perzijskem zalivu ostale mogočne vojaške sile v polni bojni pripravljenosti za takojšen obračun s "sovražnikom".

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

PROTINARAVNO JE, DA MANJŠINA ŠAMA ZNIŽUJE RAVEN ZAŠČITNEGA ZAKONA

Očitno se je po padcu berlinskega zidu marsikaj korenito spremenilo. Med osrednjimi dogodki velja prav gotovo podčrtati nastajanje nove Evrope, ki naj bi med drugim ustrezneje opredelila pomen in razvojne pogoje narodnostnih manjšin. Na ta način je tudi za našo manjšino napolni trenutek, ko je tako rekoč čez noč postalo jasno, da sprejetje zaščitnega zakona niso le sanje, ampak neodtujljiva pravica, ki bo slednjič uresničena. Po dolgih destletjih je končno dozorel čas, na kate-rega je naša manjšina tako dolgo čakala in ga nazadnje dočakala.

Toda v hipu, ko je naša manjšina dočakala, kar je bilo dolga leta prej videti nedosegljivo, se je zgodilo nenavadno presenečenje. Pričakovati je namreč bilo, da se bo manjšina v celoti in z vsemi svojimi političnimi različnostmi smelo zavzemala za čim popolnejši in čim temeljitejši zaščitni zakon. Še več, upravičeno je bilo pričakovati, da bodo posamezni manjšinski deli kar tekmovali med seboj, kako bi na čimbolj izviren način izdelali kar najbolj prodorna in učinkovita stališča, da bi bil tako težko pričakovani zakon čim popolnejši in za vse nas čim koristnejši. Z eno besedo: popolnoma naravno je bilo pričakovati, da bo ob tej zgodovinski priložnosti celotno manjšino zajelo navdušenje, ki jo bo navdihnilo za dosego enako navdušujočega zaščitnega zakona.

Namesto tega so se pokazale izrazite težnje po znižanju zaščitne ravni, o kakšnem navduš-

enju pa sploh ni mogoče govoriti. Zaščitni zakon, kot da je postal breme, breme za druge, še najbolj pa za nas same. Namesto tekmovalna za čim popolnejši zakon se je le del manjšine uspel dvigniti vsaj na tisto raven, ki je bila že dogovorjena pred leti. Tovrstni nastop pa je bil za marsikoga celo preodločen in preoster, kar zgovorno osvetljuje naše trenutno stanje. Drugi del manjšine želi namreč dogovorjeno raven s takšnimi in drugačnimi razlogi znatno znižati. Kaj se torej dogaja z nami, kaj se dogaja z našo manjšino? Kot da nam bi bilo vseeno za nas same? V kolikor je temu res tako, bi to pomenilo, da smo se prav gotovo znašli sredi močnega asimilacijskega toka, ki se utegne še poglobiti in okrečiti. Lahko pa gre za zniževanje ravni zaščitnega zakona pripisati nezaupanju do večinskega naroda. V tem smislu naj ne bi bili prepričani, da bo večinski narod vsaj v imenu nove Evrope izpolnil svoje obveznosti, večinskemu narodu ne zaupamo, imamo preveč slabih izkušenj in nam vse to narekuje, da zmanjšujemo svoje upravičene zahteve? Ne glede na izkušnje v preteklosti bi morali večinskemu narodu zaupati, seveda tako da mu razločno in ponosno predstavimo svoj predlog najučinkovitejše zaščite, ki nam pripada. V nasprotnem primeru nam bo zaščitni zakon več vzel kot dal, z njim si bomo pred seboj in pred drugimi kar sami zmanjšali lastno ceno. Izkušnja pa uči, da ti nihče ne more odvzeti toliko, kot si lahko odvzameš sam.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGISA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 100.000 LIR. ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

"MLADIM MORAMO BOLJ ZAUPATI"

DRAGO LEGIŠA

Novoizvoljeni senator Mitja Volčič je prejšnji teden dal pobudo za srečanje, ki so se ga v Trstu udeležili predstavniki posameznih političnih in družbenih komponent slovenske manjšine v Italiji. Predmet razprave je bilo vprašanje zaščitnega zakona, katerega osnutek pripravlja poslanec Maselli. Ta ima namreč nalogo, da pripravi enotno besedilo tega zakona, pri čemer seveda upošteva predloge, ki so jih bili vložili v parlamentu predstavniki nekaterih političnih skupin. V zvezi s to za Slovence v Italiji silno aktualno problematiko je v zadnjem času prišlo med manjšino do ostre polemike, saj na primer Slovenska skupnost ugotavlja, da prihaja zlasti med levimi silami do odstopa od prvotnih skupnih stališč. O teh in drugih vprašanih smo se pogovorili z dr. Damijanom Terpinom, ki je član ožjega vodstva tako Slovenske skupnosti kot Sveta slovenskih organizacij in ima torej pregled nad celotnim dogajanjem.

FOTO BUMBACA

v zvezi z našo zaščito. Bi o tem kaj več povedali?

Kdo ima stike s poslancem Masellijem?

Stike ima verjetno vsaka komponenta zase. Slovenska skupnost je že pred časom vzpostavila neposreden stik, to pa preko poslancev Caverija (Union Valdôtaine) in Zellerja (Südtiroler Volkspartei), torej še preden je začel krožiti njegov "osnutek osnutka" in ko se poslanec Maselli še ni začel konkretno ukvarjati z vprašanjem globalne zaščite. Predvsem mu je izpostavila nujnost, da se postopek vendarle konkretno začne premikati, ter povedala, da je manjšina že zdavnaj pripravila svoj osnutek in da za njim stoji. Verjetno jih je pa imel še kdo, očitno tudi tržaški župan Riccardo Illy, ki naj bi bil tudi eden od "botrov" Masellijeve domislisce, da bi se v Trstu, Gorici in Miljah ne aplicirala zaščita kot drugod, pač pa le konvencija Sveta Evrope, ki pa vsebuje zelo ohlapne formulacije.

Na kateri točki je trenutno njegovo delo?

Dejstvo je, da se Maselli doslej še ni odločil za "uraden" stik z manjšino, čeprav je sodelovanje manjšine same pri oblikovanju zakona seveda nujno, v Ljubljani pa naj bi minister Dini to tudi slovesno obljubil.

Svojčas se je govorilo o t.i. avdicijah. Mislite, da bo do tebe prišlo, še preden bo poslanec Maselli zaključil svoje delo?

Po informacijah, s katerimi razpolagamo, je Maselli doslej pripravil prvih šestnajst členov. Pri tem pa naj bi uporabljal metodo, s katero se nikakor ne moremo strinjati. Poslanec želi nekako doseči čim širši konsenz vseh političnih skupin, ki so predstavile svoje osnutke, s tem da od vsakega predloga pobere nekaj. Iz tega sledi, da bo rezultat nujno sad nekega širokega kompromisa, kar pomeni, da se bo njegov predlog, da bi s tem zadovoljil vse, nujno precej oddaljil od manjšinskega osnutka, ki ga je predstavil poslanec Caveri. Vsak od predstavljenih predlogov, ki se razlikuje od skupnega manjšinskega predloga, je v bistvu bolj ali manj redukтивен.

SSk je v zadnjem času precej ostro polemizirala s slovensko komponento DSL, češ da slednja popušča pri nekaterih temeljnih zahtevah

DSL je, kot že rečeno, predstavila svoj zakonski osnutek, čeprav je njena slovenska komponenta sodelovala in odobrila t.i. skupni osnutek. Predlog, ki ga je za DSL predstavil poslanec Di Bisceglie, pa se v nekaterih točkah bistveno oddaljuje od skupnega predloga: črtani so npr. vsi členi, ki govorijo o povezavi manjšine z matično državo Slovenijo, popolnoma pa je odpravljena postavka v zvezi z zajamčenim zastopstvom v izvoljenih organih. Tu želim predvsem opozoriti na strategijo, s katero hoče DSL prek svojih slovenskih predstavnikov v manjšini razbiti enotnost, ki je doslej obstajala vsaj na osnovi skupnega zaščitnega predloga. Pri SSK smo ogorčeni nad dejstvom, da najvidnejši predstavniki slovenske komponente DSL danes zagovarjajo stališče, da je treba preseči celo načelo o veljavnosti zaščitne zakonodaje na celotnem teritoriju, kjer smo Slovenci naseljeni, od Trbiža do Milj. Določanje teritorija, na katerem naj bi veljale zaščitne norme, vključno s pravico do rabe jezika v javnosti, naj bi bilo nekaj "fleksibilnega"; tega vprašanja naj bi zaščitni zakon vnaprej ne določal, odločanje o tem pa naj bi prepustili komisiji. Saj to vendarle pomeni, da bi se Slovenci v Italiji pustili prepeljati žeje čez vodo! Dobil bi zakon, s katerim bi se Italija pred Slovenijo in Evropo hvalila, da je pač svoj dolg do naše manjšine poravnala, sami pa bi imeli v rokah v bistvu neuporaben instrument.

Scenarij DSL in podtajnika Fassina je vendarle jasan: Slovincem bomo dali tak zakon, ki naj bi bil načelne vsebine, s tem da jim samo formalno priznamo nekatere osnovne pravice; kjer pa so vprašanja bolj sporna, kot npr. raba jezika v glavnih mestih, prepustimo konkretno določanje nivoja pravic komisiji, ki jo bo seveda mogoče manipulirati tako na narodnostni kot na politični osnovi, saj bo njena sestava v bistvu odvisna od trenutne politične situacije.

Temu seveda ne bomo nasedli in verjamem, da je velika večina Slovincem v Italiji na tej točki trdno na našem stališču. Zanimivo je, da so danes najbolj popustljivi in govorijo o t.i. "sodobnih prijemih" in "novih rešitvah" prav tisti, ki so bili še v času prve republike iz opozicije največji nasprotniki kateremukoli popuščanju in so napadali SSK že samo zato, ker je s svojim svetovalcem sodelo-

vala na lokalni ravni v vladnih večinah, čeprav pri tem na področju manjšinskih pravic ni nikoli nič popustila. Trditev, da bo sicer tudi slab zakon mogoče lahko še izboljšati in spreminjati, pa je pravzaprav zgodbica, ki je nobena trezna manjšinska organizacija ali posameznik ne more vzeti resno. Kdor pa take zgodbe širi, poznavajoč italijansko politiko na tem področju in njeno petdesetletno naravnost "mojstrsko" sposobnost zavlačevanja, gotovo ne govori v dobri veri.

Žel bi tudi s tega mesta odločno zavrniti tendenciozno trditev, češ da smo v SSK proti vsakršnemu dogovarjanju o vsebini zaščitnega zakona. Res je, da se situacija pri nas naglo spreminja, da je treba upoštevati široko t.i. sivo cono tistih, ki niso pripravljeni vsak dan nositi narodne zastave in se mogoče zadovoljijo s poslušanjem slovenskih poročil na Radiu Trst A, res je tudi, da hočemo zaščitni zakon prav zato, da bi narodne zastave ne nosil le Samo Pahor in da bi se odstotek slovenskih prvoročelcev, v primerjavi z italijanskimi, vendarle začel povsod večati. Zato pa bi morale biti naše zaščitne zahteve še višje.

Kako pa na celotno zadevo gleda Slovenija?

Upam, da še vedno tako, kot je gledala zadnjih nekaj let. Na podlagi zadnjih obiskov pri najvišjih predstavnikih v Sloveniji smo imeli občutek, da so naša stališča tudi uradna stališča Slovenije. Jasno in nedvoumno podporo Caverijevemu osnutku sta izrekla tako predsednik Kučan - ki je za zaprtimi vrati baje že dvakrat sicer neuradno ošvrknil politiko popuščanja - kot tudi zunanji minister Frlec, ki pa je bil prav po zadnjem srečanju z manjšinskimi komponentami nekoliko zbežan, saj so stališča DSL, o katerih sem prej govoril, popolnoma nasprotujoča dosedanjim skupnim in enotnim zahtevam. Zato ni čudno, da je državna sekretarka Logarjeva na nedavni radijski oddaji izjavila, da Slovenija pravzaprav ne ve več, kakšna stališča naj v našem imenu zastopa. V glavnem smo sicer za tako stanje krivi sami, ker v bistvu nimamo poguma, da bi pometli pred lastnim pragom in ugotovili, kdo sploh še zastopa manjšinske interese, oz. narobe, kdo se je odločil za t.i. "italijansko" politiko, ki v bistvu vsa povojna leta, in žal tudi danes, še vedno gleda na našo manjšino kot na nekakšno nevarnost, ki jo je treba predvsem nadzorovati. Sicer bi se dileme, o katerih razmišlja DSL, danes sploh ne postavljale. Doslednost sil, ki danes vla-

dajo v Italiji, bi morala namreč privedi do tega, da bi bili že rešeni npr. problemi, ki so jih pred letom in pol formulirale manjšinske komponente podtajniku Fassinu v znanih devetih točkah. Gre vendarle za vprašanja, ki jih že sama vlada mimo zaščitnega zakona lahko "z levo" roko reši. Dogaja pa se, da smo v manjšini presrečni in dokončno potešeni, če so po petdesetih letih vendarle deloma odpravili sramoto demokraciji, ki ni priznavala pravice do slovenskega šolstva v Benečiji.

Moje mnenje je, da mora zato Slovenija, seveda ob vsem spoštovanju subjektivitete manjšine in razlik znotraj nje, opraviti resno analizo stanja. Vendarle mora znati oceniti, kje so meje popuščanja in kje se začne politika drugačnih interesov, ki z manjšino nimajo kaj opraviti oz. ji lahko samo škodijo. Njen poziv, naj se Slovenci poenotimo na načelih slovenstva, zato razumem v luči dejanskih interesov in potreb naše manjšine. Zavračam pa namišljeno enotnost, t.j. samo zato, da smo enotni, in ne glede na stališča, ki bi jih v imenu te enotnosti morali zastopati.

Zakaj naši bivši komunisti, tako tisti, ki so v DSL, kot prenovitelji, še vedno tako odločno nasprotujejo samostojnemu manjšinskemu političnemu nastopanju? To se nam zdi popolnoma nerazumljivo, če vemo, da so danes ideologije propadle.

Res je, da so določene ideologije propadle, pri nekaterih naših levčarjih pa je lojalnost svoji stranki važnejša od manjšinskega interesa. Sicer si ni mogoče razlagati negativnega zadržanja do zahteve po zajamčenem zastopstvu. V besedah sta obe slovenski komponenti, tako pri DSL kot pri SKP, izrazili sicer pozitivno stališče; ko pa je šlo zares, sta se spet potuhnili in zaigrali na iste strune kot italijanski nasprotniki zajamčenega zastopstva.

Skupno predstavništvo se je namreč razdrlo prav na točki, ko je SSK sklicala ostale komponente na pogovore, da bi izdelali skupno strategijo za enoten nastop ob razpravi o novi volilni zakonodaji za deželni svet. Tako SKP kot DSL se našemu vabilu nista odzvali. SSK je izdelala kar nekaj predlogov za zajamčeno zastopstvo. Med temi je varianta, ki ne izključuje možnosti, da bi za to mesto konkurirali tudi slovenski kandidati na vsrednjih strankah z enakimi možnostmi kot kandidati na manjšinski listi, ki bi jih sicer lahko

bilo tudi več. Tako Budin kot Spetič sta tudi to varianto enostavno prezrla oz. zavrnila, rezultat pa je, da za deželne volitve Slovenci ne moremo samostojno določiti svojih kandidatov in samostojno nastopati na volitvah, pač pa smo pri tem odvisni od vodstev italijanskih strank oz. koalicij, ki se bodo verjetno izoblikovale. Z vslo resnostjo si upam trditi, da je v DSL in njeni slovenski komponenti prevladala logika izključevanja oz. onemogočanja stranke SSK na vse načine, pa čeprav za ceno zatajitve manjšinskih interesov. Evidenten primer so bila seveda pogajanja ob drugem krogu volitev v občini Devin-Nabrežina, ko je DSL z Voccijem raje tvegala zmago desnice, kot da bi pristala na koalicijo s SSK, po kateri bi naša stranka v primeru zmage izvolila lepo število svetovalcev, ki naj bi skupaj z ostalimi slovenskimi svetovalci predstavljali večino v devinsko-nabrežinskem občinskem svetu, tako pa je občinski svet danes dvotretjinsko italijanski, kar pa je za to občino z narodnostnega vidika seveda pravi škandal. Mimogrede naj povem, da se ob tem niti SKGZ ni drznila reči ničesar; pred leti je bilo njeno vodilo, da se izvoli čim več Slovencev, danes očitno ni več tako. Logika onemogočanja SSK se je pa izkazala ob razpravi v deželnem svetu v zvezi z zajamčenim zastopstvom še najbolj evidentno takrat, ko so tako DSL in Budin kot SKP enotno potegnili z ostalimi protislovenskimi silami in glasovali proti predlogu, ki je prihajal s strani gibanja Forza Italia, da bi se po hitrem postopku še pred volitvami obravnaval predlog o zajamčenem zastopstvu, o katerem sem prej govoril, ki ga je ta stranka nepričakovano osvojila.

Ta tragična dejstva prihajajo žal s težavo v javnost in jih tudi naš dnevnik načrtno prikriva, čeprav smo ga reševali vsi zamejci, tudi z osebnimi jamstvi. To pa žal pomeni, da njegovo uredništvo ni sposobno razumeti, da bo časopis lahko preživel samo, če bo korekten in odprt do vseh, predvsem pa, če bo znal in si upal na glas povedati tudi to, kar bi morda nekaterim v manjšini ne prijalo. Žal koraka po stari poti naprej, po kateri se je že znašel na robu definitivnega propada.

Kako je z zdravjem Slovenske skupnosti? Kako je z mladimi?

Ocenjujem, da je SSK pri dobrem zdravju, prisotni smo s svojimi svetovalci v vseh pomembnejših izvoljenih organih, v nekaterih občinah, kot npr. v Trstu, celo v večjem številu kot sicer. Tudi na zadnji volilni preizkušnji v občini Devin-Nabrežina smo po številu glasov dosegli lep rezultat, kar pomeni, da ljudje podpirajo naša stališča. Res pa je, da se soočamo z novimi težavami in zaprekami. Večinski volilni sistem in zadnja deželna zakonodaja nam v bistvu onemogočata večjo razpoznavnost, kar je seveda problem za manjšino kot tako, saj je volilna baza manjšinske stranke nujno ožja od ostalih strank in je zato očitna potreba in končno stvar demokracije, da se političnim formacijam, ki so izraz neke manjšine, zagotovijo posebni pogoji za delovanje.

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

1. POSTNA NEDELJA

Jezus se je vrnil od Jordana poln Svetega Duha in Duh ga je vodil štirideset dni po puščavi, hudič pa ga je skušal. Tiste dni ni nič jedel, in ko so se končali, je postal lačen. Hudič mu je rekel: "Če si Božji Sin, reci temu kamnu, naj postane kruh." Jezus mu je odgovoril: "Pisano je: 'Človek naj ne živi samo od kruha.'" Nato ga je hudič povedel gor, mu v hipu pokazal vsa kraljestva sveta in mu rekel: "Tebi bom dal vso to oblast in njihovo slavo, kajti meni je izročena in jo dam, komur hočem. Če torej mene moliš, bo vsa tvoja." Jezus mu je odgovoril: "Pisano je: 'Gospoda, svojega Boga, moli in njemu samemu služi.'" Potem ga je hudič odvedel v Jeruzalem, ga postavil vrh templja in mu rekel: "Če si Božji Sin, se vrzi od tukaj dol; kajti pisano je: »Svojim angelom bo zato zapovedal, da te obvarujejo« in »Na rokah te bodo nosili, da z nogo ne zadeniš ob kamen.«" Jezus mu je odgovoril: "Rečeno je: »Ne preizkušaj Gospoda, svojega Boga!«" Ko je hudič končal z vsemi skušnjavami, se je umaknil od njega do primerne časa. (Luka 4, 1-13)

BOGA IN HUDIČA SREČUJEMO NA
PRAŠNIH CESTAH NAŠEGA SVETA

Na začetku postnega časa nas Božja beseda usmerja k bistvu naše vere. Tako kot je puščava, v kateri se Jezus duhovno preizkuša, kali in zori za svoje poslanstvo Odrešenika, kraj, ki človeka prisili k bistvenemu, k boju za obstanek - in tedaj so pomembne stvari le voda, hrana, senca in orientacija - naj bi postni čas bil obdobje poglobljanja in preverjanja naše temeljne odločitve za Boga ter prečiščevanja vere. Kristjan naj bi otipal in utrdil temelje svoje bivanjske pripadnosti in se vprašal zakaj, kako in v koga veruje.

Lukovo poročilo o Jezusovih skušnjavah v puščavi prikaže Jezusovo trdno zasidranost v Bogu in podčrta njegovo popolno zaupanje božjim načrtom. Jezusovi kratki in jasni odgovori Skušnjavcu nam dajejo zaslutiti njegovo duhovno jasnovidnost, trdno odločenost slediti navdihom Svetega Duha in pripravljenost iti za vsako ceno do konca v zvestobi Bogu. Če Lukovo poročilo primerjamo z Matejevim, ugotovimo zanimivo razliko. Pri Mateju hudič Jezusa popelje na vrh gore in mu predlaga, naj se vrže dol, pri Luku se to zgodi v Jeruzalemu, na tempeljski ploščadi, kar je zelo zgovorno. Evangelist Luka namreč svoj evangelij začne in konča z dogodki okrog templja v Jeruzalemu. Jezusovo življenjsko pot pa predstavi kot romarsko pot v Jeruzalem, ki bo kraj njegove smrti in vstajenja. Na prašnih poteh Palestine je Jezus srečeval božje ponudbe, njegove navdihe in božji odrešitveni program in obenem protiponudbe, negativne predloge hudiča, te črne sence Boga. Silovit in bliskovit spopad v puščavi je le zgoščen oris dolgega življenjskega duhovnega boja našega Odrešenika, ki ga je zmagal tudi v našem imenu. Prav zato Luka sklene pripoved o Jezusovih skušnjavah v ugotovitvi: hudič se je umaknil od njega do primerne časa! Tukaj je mišljen prav trenutek Jezusovega smrtne boja v vrtu Getsemani. Predlog, ki ga je bil Jezus deležen na tempeljski ploščadi, je bil predlog drugačnega načina reševanja osrednjih življenjskih problemov, med katere sodi trpljenje in smrt. Jezus naj bi v tistem trenutku zavrnil smrt na križu in naj bi prevzel vlogo triumfalnega in vedno zmagovitega odrešenika. Če bi Jezus sprejel hudičevo ponudbo, bi s tem zanimal popolno zaupanje v Boga. Mi pa bi s tem izgubili Odrešenika. Jezus je na tempeljski ploščadi izpovedal svoj dokončni da Očetu in njegovi volji. To je ena od najbolj svetlih točk evangelija. Prav zato je Luka izbral tempelj, kraj srečevanja z Bogom in z ljudmi, končni romarski cilj vsakega vernega Juda.

Na prašnih cestah našega sveta tudi mi srečujemo Boga in njegov program; On rad prebiva med človeškimi otroki, pravi Sveto pismo. Še več, v Jezusu je postal naš sopotnik. Srečujemo pa tudi njegovo temno senco, hudiča in njegove predloge. Inteligentni in privlačni so, skriti v naši duhovni plitkosti in lenobi, pa v splošnem prepričanju, da ga ni, da ne obstaja. Prvo, kar nam bo šepnil na uho, bo to, da postni čas ni več naš način življenja in da se nam zaradi tega ne spleča vznemirjati. V puščavo naših dni pa nam bo za zameno natresel vse polno odvečnih dobrin, ki bodo zamotile našega duha in nas potrdile v polovičarstvu in v kompromisih.

S 1. STRANI

RIM ODET V ŠKRLAT

Te vrste manifestacij se navadno odvijajo znotraj vatičanske bazilike ali dvoran. Letos pa je sončen dan kar nalašč dopustil, da je vse potekalo kar na odprtem. Novi kardinali so pred baziliko in že oblečeni v nove škrlatne noše pričakovali papeža, da jim podeli kardinalski biret in uradno imenovanje za to novo visoko cerkveno dostojanstvo.

Prišel je sveti oče in začela se je daljša slovesnost, ki je nato trajala dobri dve uri. Na sporedu so bile posebne molitve in pesmi, ki jih je pel zbor Sikstinske kapele. Vse je bilo seveda v latinskem jeziku, ki je v Rimu oz. Vatikanu še o-

mi bronastimi vrati so kar mr-golela od obiskovalcev.

Nadškof iz Toronta kard. Ambrožič je imel res veliko obiskovalcev, tako Slovencev iz vseh delov zdomstva, zamejstva in matice kot drugih vernikov. V slavnostnem škrlatnem ornatu z obredno zlato verižico je prav gotovo kar izstopal v tej napolnjeni dvorani svetnikov. K njemu so prihajali škofje, duhovniki, laiki in mu navdušeno čestitali za visoko imenovanje v hierarhiji katoliške Cerkve. Povsod po hodnikih in stopniščih pa so barvite švicarske straže v Rafaelovih uniformah bolj kot stražile usmerjale obiskovalce in kazale pot v sobane

hranil nekdanje pravice, kar je seveda tudi prav. Sledili so odlomki iz evangelija in razne prošnje, celotna skupščina škofov, duhovnikov in vernikov pa je skupno s kardinali odgovarjala. Nato je imel Janez Pavel II. daljši nagovor, v katerem je poudaril nekatere glavne značilnosti kardinalske službe in povabil novoimeno-vane, da skupno z ostalimi člani kardinalskega zbora pomagajo Petrovemu nasledniku pri vodenju Cerkve. Podobne misli je papež podčrtal tudi v nedeljo pri slovesnem somaševanju s kardinali prav tako na trgu sv. Petra, ko je podelil kardinalom prstan kot drugo znamenje njihove nove visoke službe. (Papeževe besede bomo sicer v povzetku objavili prihodnjič).

Sledil je sam obred podelitve kardinalskega bireta, še prej pa so kardinali ponovno potrdili svojo vero in vdanost sv. očetu. Pred samo podelitvijo rdečega klobuka je sikstinski zbor zapel veličastni Palestrinov motet *Tu es Petrus - Ti si Peter Skala*, ki je v vseh časih pomenil simbolično izpoved neminljivosti rimske Cerkve in njenega vodnika. Po papeževem blagoslovu in zadnjih hvalnicah so se nato vsi zbrani počasi razšli, v duhu pa se že pripravljali na naslednje slovesnosti.

MED RAFAELOVIMI
SOBANAMI IN
DVORIŠČEM SV. DAMAZA

V poznih popoldanskih urah pa so bili na sporedu sprejemi v sami Apostolski palači, kjer je vsak kardinal bil na razpolago obiskovalcem za kratek pozdrav in čestitke. Tu je res veličanska množica kar zasedla vatičanska poslopja in mogočna stopnišča za znani-

posameznih kardinalov. Res pisana arena, ki prevzame obiskovalca, saj se v takem ambientu gotovo ne znajde vsak dan.

Na dvorišču sv. Damaza je gotovo še skoraj bolj svetovljansko vzdušje. Sem prihajajo navadno vsi državniški obiski, nedavno je tu bil ruski predsednik Boris Jelcin.

SREČANJE KARDINALA
S SLOVENCMI

Prvo srečanje kard. Ambrožiča s Slovenci je bilo že v četrtek popoldne v papeškem zavodu Sloveniku. Tu so se okoli slovenskega cerkvenega kneza zbrali v lepem številu predvsem slovenski škofje in duhovniki iz vseh strani. Med njimi sta bila ljubljanski nadškof dr. Franc Rode in beograjski nadškof dr. Franc Perko (na sliki). Poleg njih so bili še drugi, med njimi oba škofova vikarja za Slovence v Italiji, msgr. Franc Vončina iz Trsta in msgr. Oskar Simčič iz Gorice. Zraven je bil tudi veleposlanik Malteškega viteškega reda pri Sv. sedežu dr. Štefan Falež. Tu je bilo med drugim skupno somaševanje prisotnih škofov in rektorja zavoda msgr. Maksimilijana Jezernika s kardinalom ter nato srečanje z njim. Tudi na tem srečanju seveda ni manjkalo pozdravnih besed in čestitk novemu slovenskemu kardinalu. V imenu goriške Cerkve je spregovoril dr. Oskar Simčič in med drugim spomnil na stike in prijateljske odnose novega kardinala z Goriško.

Glavno veliko srečanje med kard. Alojzijem Ambrožičem in Slovenci pa je bilo v soboto zvečer v prostorih papeške univerze Urbaniane.

V veliki dvorani vseučilišča se je zbralo več sto rojakov,

ki so hoteli prisostvovati velikemu slavlju slovenske Cerkve. Ko je v dvorano vstopil novi kardinal, so ga prisotni navdušeno pozdravili s toplim in dolgim aplavzom. V začetku se je oglasila slavnostna pesem, nakar je za to pripravljeni moški zbor zapel *Ipavčev Slovenec sem*. Prvi je nato spregovoril rektor Slovenika msgr. Maksimilijan Jezernik, ki je bil sam tudi profesor na Urbaniani (papeški misijonski univerzi) in med drugim na kratko predstavil slavljence. Nato je še sporočil, da je Slovenska teološka akademija v Rimu (ki prireja znanstvene simpozije in nato izdaja akte ter gradivo o slovenski Cerkvi in njenih vidnih predstavnikih) imenovala kardinala Ambrožiča za svojega člana. Za njim so spregovorili nekateri predstavniki Slovencev iz matične domovine, Koroške in zdomstva. Za Slovence v Italiji je kardinala pozdravil tržaški škofov vikar msgr. Franc Vončina ter zlasti podčrtal njegove vezi z Goriško in Tržaško. Naj omenimo, da se je slavlja udeležil tudi namestnik slovenskega veleposlanika v Rimu Jože Sušmelj. Po kardinalovem govoru pa so spregovorili še nekateri udeleženci srečanja, med njimi Lojze Peterle in Drago Štoka. Prav tako so se oglašili predstavniki iz kardinalove ožje domovine, iz Dobrove.

Kardinal nadškof iz Toronta je nato v jasnih besedah in živahnem slogu lepo podal nekaj misli o svojem življenju in delu, o sedanjem položaju in imenovanju za kardinala ter o problematiki izseljenstva in nekake kulturne dvojnosti, ki jo sam občuti in podoživlja. Kardinal je postal tako kot Kanadčan (nadškof v velikem Torontu) in kot Slovenec. V bistvu ne vidi v tej dvojnosti nikake drame, sam se čuti oboje, čeprav je prav evropska kultura tudi njemu veliko bližja. Iz svojih študijskih let v Rimu se je spomnil na vidne rimske Slovence, kot so bili oz. so p. Prešeren, dr. Jezernik, msgr. Vodopivec in drugi. Kardinal je tudi povedal, da mu je papež - kot ostalim članom kardinalskega kolegija - dodelil v simbolično posest eno rimskih cerkva, in sicer cerkev svetih Marcelina in Petra (ki jo je zgradil znani umetnik arhitekt Borromini). Celotno slavlje sta zaključili priljubljeni pesmi *Marija skoz' življenje* in *Zgodnja Danica*. Sledilo je prijeto družabno srečanje, kjer smo se slovenski rojaki z vseh koncev lahko srečali in pogovorili.

Ko je v prejšnjem stoletju slavni nemški skladatelj Ro-

bert Schumann v gotski katedrali v Kölnu prisostvoval umestitvi tamkajšnjega nadškofa za kardinala, je potem globoko navdahnjen napisal v znani *Renski simfoniji* počasni stavek slovesne religiozne oblike in vsebine. Znamenje velikega občutja, ki je vse močno prevzelo, kot je gotovo tudi danes prevzelo podobno veliko cerkveno slavlje v Vatikanu vsakogar, ki je temu prisostvoval.

Če naj zaključimo ta daljši zapis o rimskem konzistoriju z glasbeno prisposodbo, lahko zatrdimo, da je prav pod oboki Petrove bazilike velika glasba kakega Palestrine in Frescobaldija, tam tudi dejavnih v zborovski oziroma orgelski službi, do Lorenza Perosija v našem času (da omenimo le najbolj znano osebnost) ta atmosfera prav tu, v papeškem Rimu, v glasbeno govorico prelila slavo obljubljene neminljivosti Cerkve. Naj zato prav v duhu glasbe, ki je tudi harmonija in zato skladje v najširšem pomenu besede, strnemo te vrstice v želji, da bi tudi ta veliki trenutek v naši sodobni cerkveni stvarnosti pomenil pot v novo skladnost in mir med ljudmi dobre volje.

OBVESTILO

POSTNI GOVORI
PO RADIU TRST A

Postni govori po Radiu Trst A bodo tudi letos vsak ponedeljek in vsak petek ob 18.45.

Govori bodo o škofu Antonu Martinu Slomšku, za katerega upamo, da ga bo Cerkev kmalu proglasila za blaženega in svetnika. Govorili bodo: mariborski škof dr. Franc Kramberger, dr. Stanko Janežič, dr. Stanko Lipovšek, dr. Vinko Potočnik, dr. Janko Čar, dr. Ivan Štuhec, književnik Zorko Simčič in dr. Marjan Turnšek. Ker je škof Slomšek izredna osebnost, ki nam že več kot 150 let sveti s svojim naukom in zgledom, in ker nam bodo govorili o njem odlični govorniki, potrudimo se, da ne bomo zamudili nobenega govora. Priporočimo jih tudi drugim.

MOLITVENA SREČANJA
DVEH GORIC

Goriški dekanat bo tudi letos organiziral molitvena srečanja ob četrtek ob 20.30. Verniki bodo najprej zmolili večernice, nato poslušali primeren nagovor. Novost je v tem, da se bosta povežala obe Gorici. V četrtek, 5. marca, bo srečanje v cerkvi sv. Ivana v Gorici, 12.3. v cerkvi Srca Jezusovega, 19.3. v cerkvi sv. Justa v Podgori, 26.3. v cerkvi Kristusa Odrešenika v Novi Gorici, 2.4. v goriški stolnici.

POSTNA MISEL TRŽAŠKEGA ŠKOFA EVGENA RAVIGNANIJA

"POD VODSTVOM DUHA POJDI MO GOSPODOVEMU VSTAJENJU NAPROTI!"

BRATJE IN SESTRE!

Na začetku postnega časa vam želim podati v premišljevanje nekaj misli, ki naj vas spremljajo v pripravi na Veliko noč. Tisti, ki nas pri tem vodi in podpira, je Sveti Duh, kateremu je posvečeno sedanje leto priprave na veliki jubilej leta 2000.

1. "...Duh je odvedel Jezusa v puščavo, kjer je ostal štirinajst dni" (glej Mk 1,12). Prav z njim, z Gospodom Jezusom, želimo, da tudi nas popelje v puščavo. V resnici to potrebujemo, ker smo ujeti v številne misli, skrbi in dejavnosti. Vedno pravimo, da nam primanjkuje časa, da bi se ustavili in razmislili, premišljevali in molili.

Puščava je kraj tišine, kjer številni, premnogi glasovi utihnejo in le en glas se sliši na dnu srca, namreč Božji glas. Ni to kraj besed, ampak Besede. Prav je, da ji prisluhnemo, kajti razodela nam bo smisel življenja, po njej bomo spoznali vrednost tega življenja in predočila nam bo naše slabosti in našo nezvestobo. Prisilila nas bo, da se soočimo sami s seboj, kar nam ni vedno všeč, pa je vendar nujno potrebno. Prav ta beseda nas ne bo ponižala zaradi naše omejenosti in naših slabosti: odprla nam bo dušo in srce Bogu, ki nas ne neha ljubiti. Tako puščava ne bo kraj grenke samote, ampak kraj pomirjujočega srečanja z Božjo ljubeznijo.

2. "...Duh prihaja na pomoč naši slabotnosti" (Rim 8,26). Bogu, katerega Besedi smo prisluhnili in ljubezen spoznali, hočemo dati odgovor. Želeli bi, da bi njegovi besedi odgovorila naša. Puščava je namreč kraj dialoga z njim. Toda kako naj Bogu govorimo? Prav On, Duh je tisti, ki v globini naše

duše nenehoma prosi za nas. On je tisti, ki nam narekuje molitev, s katero se obračamo do Očeta, in on ve, kaj naj rečemo in za kaj naj prosimo. Izrekli naj bi mu naše hvaležno občudovanje, ker nas ljubi; prosili naj bi ga, da nam da spoznati, kaj on pričakuje od nas, in morda nam bo isti Duh pomagal doumeti, da molitev ne zahteva mnogih besed, kajti, da se razumemo, zadostuje toplina srca. Bog ve, česa potrebujemo, še predno ga prosimo. Moliti končno pomeni misliti na Boga in ga ljubiti.

3. "...Božja ljubezen je izlita v naša srca po Svetem Duhu, ki nam je bil dan" (Rim 5,5). Prav zato mi lahko ne samo Bogu govorimo, ampak ga ljubimo in v njem ljubimo vsakega človeka kot brata. Stara zapoved nam zapoveduje, da ljubimo Boga z vsem srcem, z vso dušo in z vso močjo (5 Mz 6,5). Nova Jezusova zapoved pa nam zapoveduje, da se ljubimo med seboj, kot nas on ljubi (glej Jn 15,12). Prav je, da se vprašamo, če je Bog za res vse v našem življenju, če je on na prvem mestu v naših mislih, če je ljubezen do njega zvestoba do njegove postave. Toda ne smemo se ustaviti samo pri tem. Kajti ljubezen do Boga je resnična tedaj, ko svojega srca ne zapremo pred bratom, ki je potreben sočutja, pomoči in upanja: samo če se med seboj ljubimo, je Božja ljubezen v nas popolna (1 Jn 4,12).

4. "...prejmite Svetega Duha: katerim grehe odpustite, so jim odpusteni..." (Jn 20,22-23). To so besede, ki jih je izrekel Jezus zvečer na dan svojega vstajenja. Tedaj je bila dana apostolom oblast, da so odpuščali grehe. Tudi mi smo potrebni odpuščanja. Zavedamo se bridkosti, ki nas vznemirja, očitka vesti, ki se povrne, ne-

mira, ki nam ne da pokoja. Če smo iskreni sami s sabo, priznajmo krivdo, ki se je spomnimo, greh, ki nas teži. Če bi nam bili grehi odpuščeni, bi se v nas povrnili mir. Prav ta čas je tisti, v katerem nas Gospod pričakuje, da okusimo njegovo ljubezen, ki vse odpušča v zakramentu sprave. Odrpatega srca in zaupno vam pravim z apostolom Pavlom: "spravite se z Bogom" (2 Kor 5,20).

5. "...prejeli boste moč, ko bo Sveti Duh prišel nad vas, in boste moje priče" (Apd 1,8). Ta napoved se je uresničila na apostolih na binkoštni dan, ko so bili "napolnjeni s Svetim Duhom" (Apd 2,4) in so pogumno oznanjali vstalega Kristusa; "mi vsi - so rekli - smo temu priče" (Apd 2,32). Ko prebiram te besede, mislim nase, ker moram biti kot naslednik apostolov prvi oznanjevalec Vstalega; mislim pa tudi na vas, sestre in bratje te svete Cerkve: poklicani smo, da pričamo za vero v Kristusa, ki je premagal smrt in je odkupil človeštvo za novo življenje. Mi vsi smo prejeli Duha. Na nas vseh teži odgovornost nove evangelizacije, da bodo oni, ki so še v negotovosti in dvomu, ki so se odpovedali, da bi še dalje iskali, ki jih fatalizem in obup vklepata, mogli najti v Kristusu moč upanja in veselja do življenja.

Z vami še nadalje prosim, da bi Gospod, ki nas vabi v puščavo, kjer naj bi sprejeli njegovo besedo in odkrili moč in nežnost njegove ljubeče bližine, poživil v nas milost Duha in bo moglo tako priti do vseh naše oznanilo, da je Kristus, naš upanje, vstal in da se v njem vsak človek prerodi k polnosti življenja.

Z bratskimi čustvi in polnostjo blagoslova

- EVGEN, ŠKOF

MERILI SO V SRCE

Mislili smo, da ima nizkotonost svoje meje. Mislili smo, da se globlje, kot so v povojnih letih šli tedanji oblastniki v svojem sramotanju duhovnikov, škofov in papeža, pač ne more. Obstaja prag, smo si dejali, ki ga človek v svoji perversnosti ne more prestopiti. A zmotili smo se. To, kar se glede žaljenja naših najglobljih verskih čustev ni zgodilo v totalitarnem režimu, si je dovolila skupina popevkarjev, ki je na naslovnicu svoje zadnje zgoščenke postavila Brezjansko Marijo, ki namesto Jezusa pestuje - sram me je zapisati - podgano. Tudi v domišljiji najbolj izgubljenega, najbolj zavrženega in s sovražstvom do vere najbolj nabitega Slovenca bi se težko porodila hujša žalitev.

Ranili so nas v naših najčistejših čustvih; v tem, kar nam je kot kristjanom in Slovencem najdražje in najsvetejše. Merili so v srce in nas zadeli. Mislili smo, da je vsaj Jezusova mati obvarovana pred njihovi cinizmom in prostastvom. Ne. Šli so korak naprej in s svojo pošastno domišljijo onečastili tudi tisto najlepše, najnežnejše, najčistejše, kar slovenski človek nosi v svojem srcu. S tem so najgloblje užalili stotisoče, ki se vsako leto zbirajo ob brezjanski Mariji, tisoče Slovencev po svetu, ki v svojih domovih častijo njeno podobo kot spomin in simbol daljne domovine.

Brezmejna žalost me je prevzela, ko sem zagledal ta umotvor. Ostal sem brez besed. Nem v svojem sramovanju. Ljudje, ki govorijo isti jezik in gledajo isto čudovito krajino, ljudje, katerih predniki so spoštovali isto kot moji - ti Slovenci si dovolijo nekaj tako neskončno podlega.

Tu ni več besed. Tu je samo žalost. Nema žalost in bolečina. "Mati. Kaj so ti storili!"

- FRANC RODE, NADŠKOF
(DRUŽINA, 22.2.1998)

SVETNIK TEDNA

4. MARCA

SILVESTER ČUK

KAZIMIR, POLJSKI KRALJEVIČ

"Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta!" bodo slišali ob poslednji sodbi tisti, ki so v življenju izpolnjevali Jezusove zapovedi. "Prejmite v posest kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta!" To je imel pred očmi poljski kraljevič Kazimir, sin kralja Kazimira IV. in kraljice Elizabete Avstrijske. Med trinajstimi otroki, s katerimi je Bog blagoslovil ta kraljevski par, je bil Kazimir tretji po vrsti. Imel je pet bratov in sedem sester. Najstarejši od bratov je dobil češko kraljevsko krono, trije so bili za očetom zapovrstjo poljski kralji, eden je postal nadškof-kardinal gnezenski. Toda večjo slavo kot vsi drugi je dosegel Kazimir; pred svetniškim sijajem namreč zbledé vse krone in časti.

Kazimir je zagledal luč sveta 5. oktobra 1458. Najprej ga je vzgajala pobožna mati, ko je nekoliko odrasel, pa je prišel na dvor za učitelja in vzgojitelja duhovnik Janez Dluogoš, krakovski stolni kanonik in največji zgodovinar svojega časa. Pod njegovim vodstvom je Kazimir hitro napredoval. Rad in z uspehom se je učil, še posebno pa se je trudil za pobožno življenje. Njegov najljubši kraj je bila cerkev, kjer se je zatopil v molitev in premišljevanje Gospodovega trpljenja. Otroško vdano je častil Mater božjo. Njej na čast je vsak dan ponavljal dolgo hvalnico, ki jo mnogi pripisujejo njemu, pa jo je najbrž zložil sveti Anzelm. Začenja se takole: "Dan za dnevom / s hvalnim spevom / čast Marije oznanjuj! / Nje dejanja, / godovanja, / duša, radostno praznuj!" Mariji je pred njenim oltarjem obljubil, da bo vse življenje ohranil deviško čistost.

Ko je bil star komaj trinajst let, so ga Ogri, ki so se naveličali trde roke bojevitnega kralja Matija Korvina, hoteli imeti za kralja, kakor je Čehom vladal Kazimirjev brat Vladislav. Na zahtevo svojega častilnega očeta je Kazimir z močnim vojaškim spremstvom odšel na Ogrsko, toda kralj Matija je to zvedel in se je z Moravskega, kjer se je vojskoval, hitro vrnil domov. Načrtili, da bi Kazimir zavladal na Ogrskem, so propadli. Siju kraljevske krone se je Kazimir z lahkim srcem odpovedal.

Vrnil se je v domovino in bil svojim rojakom zgled pravega kristjana. Glas o njegovi zgledni pobožnosti in srčni dobroti je segel do zadnjih mest in vasi in vsi so ga imeli radi. Če je kdaj posegel v politično življenje, je to storil samo v obrambo pravic vdov in sirot, revnih in stiskanih. V veliko žalost ljudstva je Kazimir že v mladih letih neozdravljivo zbolel. Kljub boleznim je še naprej živel spokojno. Ko so mu zdravniki svetovali, naj uživa meso, je odvrnil, da mu tudi meso ne bi moglo koristiti, če mu zdravila nič ne pomagajo. V šestindvajsetem letu življenja je 4. marca 1484 umrl na gradu Grodno v Litvi. Pokopali so ga v stolnici v Vilni. V krsto so mu na njegovo željo dali prepis tiste hvalnice, s katero je vsak dan slavil nebeško Kraljico. Leta 1522 je bil razglašen za svetnika. Poljaki in Litovci ga časté kot svojega narodnega zavetnika, posebno pa kot zavetnika mladine. Upodablja ga v poljski narodni noši, v roki pa drži lilijo, simbol čistosti.

ROMANJE V SVETO DEŽELO

Z NOVIM GLASOM NA OLJČNO NEDELJO V JERUZALEM

VABIMO VAS NA IZREDNO POTOVANJE V SVETO DEŽELO, KI GA V PRIPRAVI NA VELIKO NOČ ORGANIZIRAMO OD 3. DO 10. APRILA 1998.

Romanje predvideva obisk najvažnejših krajev iz Kristusovega življenja: Jeruzalem, Betlehem, Mrtvo morje, Jeriha, pot ob reki Jordan do Genezareškega jezera, Nazaret.

Odhod z letalom z veronskega letališča v Tel Aviv. Preskrbljen je avtobusni prevoz Trst - Gorica - Verona.

Cena potovanja 1.650.000 lir, akontacija ob vpisu 400.000 lir. Rok vpisa do zasedbe mest.

Podrobnejše informacije in program potovanja dobite na naši upravi.

STATI IN OBSTATI (22)

OTMAR ČRNILOGAR

Sicer pa bi bil Bog lahko na tisti petek ustvaril tudi bolj popolnega človeka. A ga ni. Očitno je zadovoljen s takimi, kakršni smo. Če pa je z nami Stvarnik zadovoljen, bomo še mi!

Ko sedem v spovednico, se počutim kakor kontejner, kamor ljudje mečejo vso nesnago, vso grdobijo. Samo Boga hvalim, da mi je poleg drugih talentov dal tudi talent pozabljivosti, tako da neštetih grehi neštetih spovedancev v mojem spominu skopnjijo kakor sneg pod sončnimi žarki Božjega usmiljenja.

Možakar pa, ki v spovednico poklekne - to me tolaži, se je že prej doma obril in umil in že njegova hoja do cerkve je bila hoja kesanja, že hoja pokore. In ko se domov vr-

ne, se zdi, da celo živina v hlevu ve, da je bil gospodar pri spovedi, da otroci zaduhajo, da je ata svet. Če na spovedovanje tako gledamo, pa duhovniki nismo več kontejnerji za odpadke, marveč ranocelniki na fronti življenja, tisti, ki smo bili na praksi pri prvem ranocelniku Jezusu Kristusu. In spovednica se iz kabine ali kontejnerja spremeni v Božjo ambulanto, ki je Organizacija združenih narodov nima, Cerkev pa ima.

"JE DEJALA - JE DEJAL"

"Ko je Jezus prišel v pokrajino Cezareje Filipove, je spraševal svoje učence: Kaj pravijo ljudje, kdo je Sin človekov? Rekli so: Eni, da je Janez Krstnik, drugi, da je Elija, spet drugi, da je Jeremija ali eden izmed prerokov" (Mt 16, 13-14).

Vse jim je rojilo po glavi, le to, da je Mesija, ne. Nakar je še apostole vprašal: "Kaj pa vi pravite, kdo sem?" Pa je Jezus vedel, kdo je in po kaj je prišel. Vendar je želel slišati, kaj ljudje menijo o njem, kaj o njem mislijo.

Ko sem prišel v Podrago, je neki možakar rekel: ta bo pravi. Ta ne bo potreboval pručke, da bi monštranco dal na tabernakelj. Je dovolj visok.

Kaj duh, kaj srce! Duhovnikovo strumno postavo je možakar potreboval za potrditev svoje vere, s katero je tudi umrl. Ne vera župnika ne njegova pastirska vna. Njegova postava je bila za možakarjevo zveličanje potrebna. Kako silno nas ljudje presojujejo! Vsako črko pretehtajo, vsak korak premerijo. Vsakega mu bi morali biti po njegovi meri, le po svoji meri ne. Vsem bi morali biti vse, le zase nič.

Prav zaradi tega premišljevanja sem stopil med ljudi in

jih povprašal, kakšnega duhovnika bi radi imeli. "Naj bo ta pravi," mi je nekdo odvrnil. "Naj ima ljudi za norca in se jim prilagaja... Naj bo pošten in pobožen, delaven in razumevajoč," je rekel drugi. "Naj zna tudi poslušati, prisluhniti človeku, ne le pridigati," je rekla mlajša mati. Ta je najbrž zadela v živo. Verniki računajo na to, da jih bo duhovnik poslušal, pa čeprav nič več kakor poslušal. Poslušati in razumeti, razumeti in poslušati. Zato smo pač, da poslušamo in razumemo, čeprav ničesar ne rešimo.

Čemu bi bili bolj neučakani kakor Bog? Božja oikonomija ni nestrpna. Bog čaka, kakor se spodobi Bogu, prav tja do zadnjega diha. Zato le nastavljam našim ovcam uho. V to delo nas je namenil Bog in za to delo smo se bili nekoč sami odločili.

— DALJE

5

ČETRTEK
26. FEBRUARJA
1998

CANKARJEV DOM V LJUBLJANI, 18. FEBRUARJA

PREŠERNOVA PROSLAVA - RONKE, 16. FEBRUARJA 1998

PREPOTREBNA KNJIGA: VLADO HABJAN, "MEJNIKI SLOVENSKE ZGODOVINE"

GORAZD BAJC

V sredo, 18. t.m., je bila predstavitve nove knjige pisatelja Vlada Habjana, za katero je vladalo izjemno zanimanje. V prostorih Cankarjevega doma v Ljubljani se je zbralo res veliko število ljudi, ni manjkalo nekaj strankarskih veljakov ter častnih gostov, med katerimi je bil predsednik države Milan Kučan.

Gre za delo pisatelja, sicer diplomiranega zgodovinarja, ki že precej časa zbujajo pozornost s svojim publicističnim delovanjem, namenjenim problemom iz slovenske zgodovine. Temeljni namen knjige je razveljavitev teze o Slovencih kot o nezdgovinskem narodu s tem, da bi popravil samozanikovalsko pisanje o lastni preteklosti, in pokazati, da smo bili Slovenci državotvorni od Karantanije dalje. Vsebinska sega v čas od propada rimskega imperija in prvih pisnih dokazov do sodobnosti. Po uvodnih besedah urednika založbe 2000 Petra Kovačiča (omenimo naj, da je izid knjige denarno podprl g. Maksimilijan Simonič) je o knjigi spregovoril avtor. Najprej je razložil njeno nastanjanje, ki je trajalo od leta 1960 do 1980. Med tem časom je njene eseje stalno dopolnjeval in aktualiziral. Čeprav si je prizadeval, da bi jo izdal še pred osamosvojitvijo, mu to iz najrazličnejših razlogov žal ni uspelo. Knjiga bi namreč, po njegovem mnenju in po mnenju ostalih, ki osebno poznajo njegova prizadevanja, pomagala slovenski državotvorni politiki pri kočljivih izbirah, kot so bile, in so še vedno, npr. neurejene razmere na slovensko-hrvaški meji (problem Savudrije). Usodne napake so tudi posledica tega, da Slovenci ne poznamo dovolj svoje zgodovine. Trije veliki temelji naše preteklosti, Karantanija, celjski grofje in slovenska republika, ki je zrasla iz narodnoosvobodilnega boja, bi nam morali biti v zgled.

Za vsako državo krvavih revolucij nikoli ni manjkalo, po avtorjevem mnenju pa je pred komunistično slovenska dežela utrpela v 7. stoletju tisto, ki je povezana s pokristjanjevanjem. Avtor je podčrtal, da ni hotel s tem blatiti Cerkve in njenih ustanov, želel je le prikazati dobre in slabe plati vsakega važnega dogodka, posledice in njihovo aktualizacijo. Habjan npr. ločuje negativni vpliv salzburške nadškofije od vpliva oglejskega patriarhata ali pa dejstvo, da so bili celjski grofje edini, ki so imeli geošahistična (avtor je namreč uporabil ta izraz) zavezništva, potem je to uspelo le narodnoosvobodilnemu gibanju, ki je, z razliko od domobranskega, stalo na zmagoviti strani ob koncu druge svetovne vojne. V sedanjem tveganem približevanju Slovenije Evropski zvezi bi se morala slovenska politika zgledovati po takih in še ostalih, bolj ali manj zamolčanih, zgodovinskih dejstvih.

Pred dolgo in živahno diskusijo sta nujnost takega dela podkrepila še, vsak s svojega zornega kota, literarni zgodovinar dr. Matjaž Kmecl in zgodovinar dr. Janko Prunk. Medtem ko je dr. Kmecl ocenil Habjanovo delo kot poučno provokativno branje za samozavest in samokritiko, je dr. Prunk dodal, da je Habjan pripravil dragoceno dopolnilo in vodilo. To, je dejal, ni zgodovina, temveč učinkovit narodno-politični esej, ki je izven akademskih strogih pogledov in metod, ki lahko šokirajo ozkogled-

nega zgodovinarja. Omenimo naj še, da je med razpravo Franc Miklavčič med drugim pohvalil avtorja Vlada Habjana, ker je med važne osebnosti, ki so dale vizijo za samostojno slovensko državo - veliko pred znamenito 57. številko Nove revije - vključil tudi Franca Jezo. O njem lahko beremo na straneh 214-220 Habjanove knjige. Na 220. strani pa zapazimo še laskavo oceno o Novem listu, ki "je odpiral vse tržaške, goriške, čedadjske in kanalske probleme s preskokom na celovške in porabske, pa še zagate in iznajdljivosti vseh drugih sorojakov".

STANKO JERICIJO ČLAN DRUŠTVA SLOVENSkih SKLADATELJEV

FOTO BUMBACA

Skladatelj, zborovodja, glasbeni pedagog iz Gorice Stanko Jeričijo je postal član Društva slovenskih skladateljev (DSS).

Pogoj za sprejetje v članstvo DSS so končan študij kompozicije na glasbeni visoki šoli - akademiji in ustvarjalni dosežki na področju komponiranja. Na osnovi priloženih kompozicij in diplom preveri verifikacijska komisija DSS, ki jo sestavljajo ugledni slovenski skladatelji (D. Škerl, J. Golob, J. Privšek, A. Srebotnjak, M. Mihevc) tehtnost predloženih del in predlaga v sprejem ali zavrnitev kandidata za člana DSS. Predlog verifikacijske komisije potrdi še upravni odbor.

Opus skladatelja Stanka Jeričija je izdaten in raznolik, saj obsega vokalna, vokalno-instrumentalna in instrumentalna dela, od malih do velikih glasbenih oblik (oratoriji, somfonije). Zanimive v zvočnem izrazu so predvsem Jeričijeve kompozicije, v katerih skladatelj išče nove izrazne možnosti, med drugimi tudi v delih z nabožno tematiko. In prav omenjena dela čakajo na krstno poustvarjalno predstavitev.

Sprejem glasbenega ustvarjalca v Društvo skladateljev Slovenije pomeni skladatelju priznanje za umetniški ustvarjalni opus. Čestitamo.

- ŠTEFAN MAURI

Spoštovani,

vsako leto se Slovenci ob obletnici smrti našega največjega pesnika Franceta Prešerna zbiramo na dnevih slovenske kulture, še zlasti tu v zamejstvu. V Ljubljani je to dan za podelitev Prešernovih nagrad, pri nas pa v glavnem priložnost, da se snidemo ob tem ali onem trenutku pristno slovenskega ustvarjanja. Po toliko letih so nam morda nekoliko predolgočasne prireditve ob branju verzov našega najpomembnejšega pesnika in obujanju spominov na njegovo življenje in delo. Ob tem bi se dalo se zamisliti, kajti velika je hvaležnost, ki jo dolgujemo umetniku iz Vrbe, da je naš jezik povzdignil in mu dal mesto med najpomembnejšimi v Evropi, da je v popolno nemško govorečem okolju pesnil, bi se reklo "po domače" ali, bolje, "kakor mu je Bog grlo ustvaril".

Prav in lepo bi bilo, da bi naši ljudje, še bolj pa naši šolarji in študentje Prešerna poznali in na pamet recitirali njegove verze, da bi v vsakdanjem pogovoru uporabljali njegove stavke, da bi matere na otroke prenašale pesnikov jezik in slog, da bi učitelji in profesorji deklamirali dijakom glose in sonetne vence. Poznati in spoštovati Franceta Prešerna je dolg, ki ga mora vsak Slovenec čutiti v sebi, je naloga, ki nam jo je dal sam Stvarnik, ko nas je postavil na zemljo kot člane majhnega, a izredno plodovitega in trdoživnega naroda na mejah latinskega, germanskega in slovanskega sveta. Vedno znova slišimo trditev, da majhen narod lahko kljubuje velikemu le po veličini svojih ljudi, po izredno razviti kulturni podlagi, po zmožnosti prilagajanja na težave in premagovanja nevarnosti, s katerimi se srečuje v svoji zgodovini.

Tudi Slovenci smo morali preko prenekaterih izrednih preizkušenj in tudi današnja doba nam ne prizanaša. Je pač tako, da si nekateri morajo dan za dnem svoje bivanje in obstoj iztržiti, drugi pa si s tem pomembnim vprašanjem sploh ne belijo glave, ker jih je usoda postavila v drugačna okolja.

Prek slovenske zemlje so se v preteklosti podila nomadska plemena, pustošili so Turki, vojske Frankov in Germanov, Francozov in Habsburžanov, ljudi so tlačili grofje in vazali, v zadnjem stoletju so nam gospodarili Italijani in Nemci, potem pa so se Slovenci znali med seboj spreiti in tragedija Valjhuna in Kajtimara nad Črtomirom se je ponovila v Kočevskem Rogu, Teharjah in ostalih moriščih po Sloveniji.

Res čudež je, da je ta narod še živ, po toliko krvavitvah. Odgovor dobimo v slovenskem značaju.

V tujini se naši ljudje zbirajo v slovenskih domovih, prirejajo tečaje slovenskega jezika, svojo mladino učijo odrskih predstav, folklornih plesov in zborovskih nastopov, s solzami v očeh, ki privrejo iz srca, polnega domotožja, se spominjajo na svoje kraje in svojce. To ni snidenje ob kozarcu vina ali polni mizi, kot to imajo drugi narodi, pač pa trenutek podoživljanja lastne samobitnosti z vsoto notranjo silo, ki jo premore naš človek.

Le tako razumemo slovenski čudež v Argentini, kjer že tretja generacija lepo obvlada slovenščino, ne-

MePZ Podgora z dirigentom Mirkom Špacapanom (na desni) med odmevno Prešernovo proslavo v Ronkah (Foto Bumbaca)

šteto mesečnikov in tednikov v slovenskem jeziku po svetu, živahno kulturno dejavnost med rojaki v Ameriki, Avstraliji in izseljeniških središčih po zahodni Evropi.

Kot vojaški ujetniki, v taboriščih smrti tretjega rajha, v izgnanstvu, v najtežjih življenjskih preizkušnjah so imeli naši ljudje zatočišče eni v slovenski pesmi, drugi pa tudi in še bolj v krščanski veri, v Materi Božji, s katero so se lahko nemoteno po slovensko pogovarjali in jo prosili milosti in srečne vrnitve najdražjih.

Globoko čutenje slovenskega človeka, navezanost na korenine in občutljivost so postavke, na katerih slonita tudi bogata ustvarjalnost in umetniška zmogljivost Slovencev. Vse te značilnosti je imel v sebi do danes najplodovitejši Slovenec, dr. France Prešeren, in njemu smo hočeš nočeš vsi bolj ali manj podobni, vsak v svojem okolju.

Vsi, ki smo se danes zbrali na proslavi, smo dediči te kulture in izhajamo iz istih korenin, pa tudi mnogi in mnogi, ki živijo okoli nas in ki se ne prištevajo k našemu narodu. Kako bi sicer obstajalo društvo Jadro v Ronkah, če bi naša srca ne bila polna navdušenja in volje po samobitnosti?

Stremljenje po ohranitvi naše kulture ni dejanje zakrknjenega narodnjaštva ali zaprtosti, kajti po značaju smo Slovenci taki, da radi skupaj z drugimi zapojemo, če le moremo in če le najdemo kanček zanimanja za naš jezik. Raznežimo se in navdušeno ploskamo, ko slišimo tujca nerodno spregovoriti po naše. Mi bi radi, da bi nas Italijani spoštovali tako, kot jih mi spoštujemo, radi bi bili z vsemi prijatelji, s Prešernom bi radi vsem nazdravili, pa smo največkrat razočarani nad nepoznanjem in prezirrom, ki nas obdajata.

Nismo veliki govorniki, smo boljše pevci, poznamo oba jezika in še vsa narečja tukajšnjih krajev, živimo ramo ob rami z našimi sodržavljanji in z njimi sodelujemo pri vseh trenutkih sreče in nesreče v Italiji, pa vendar sta nepoznanje in velikokrat odpor proti temeljitejšemu poznavanju naših navad in jezika tista ovira, ki onemogoča, da bi si bili bolj prijatelji, razen seveda, ko se na ta ali oni način odpovemo svojim značilnostim.

Na nas gledajo kot na majhen narod, ki ni vreden posluha, ker je pač majhen. Iz istega razloga bi nam nekateri radi odmerjali ustavne pravice samo po številčnem ključu, to se

pravi, da bi naše zahteve po zaščiti obveljale samo v nekaterih občinah, kjer še imamo številčno premoč.

Vse to nas sili v malodušje in naša mladina raste v zavesti, da je ohranitev lastne samobitnosti zapiranje v same sebe, namesto da bi slovensko prebivalstvo prispevalo k naravnemu zblizanju in obogatitvi dveh kultur.

Odgovor na večno vprašanje, kako naj se obnašamo, je razmeroma enostaven, zahteva pa od nas prav tisto veličino duha, o kateri smo govorili, da jo imamo kot Prešernovi dediči.

Ne moremo Italijanov prisiliti, da se učijo našega jezika, če se jim to ne zdi potrebno; zato pa moramo sami tem bolj obvladati oba, poznati slovstva obeh, zemljepisne in zgodovinske značilnosti Slovenije in Italije, kulturno delovanje v Ljubljani, Trstu in Milanu, slovenske in italijanske rock skupine in zvezdnike, znanstvenike in športnike, pa tudi nesreče in razdejanja v obeh državah. Le tako bo naša mladina čutila ne samo, da je enakovredna večini, pač pa da ji poznanje dveh jezikov in kultur omogoča lažje uveljavljanje v družbi in da se torej spleča biti Slovenec.

Slovenci se moramo rešiti tarnanja in se oprijeti vedno bolj svojih bogatih zmoglosti, s katerimi nas je Bog obdaril, ter se v svetu uveljaviti kot posamezniki in s tem kot narod. Ti. zajamčene pravice so lahko zastor, za katerim se skrivata malodušje in lenoba. Če smo res trdoživi in ustvarjalni, če se znamo prilagajati, a obenem trdno stati na svojih koreninah, bomo znali tudi kljubovati vsakodnevnim težavam in nasprotovanjem, ki nas čakajo. Slovenska društva naj bodo celice, kjer gojimo svoje delovanje, šola kraj za izobraževanje, gledališče, časopis in radiotelevizija pa sredstva za obveščanje nas in naših sosedov.

Za seboj imamo danes državo in ponosen narod, ki se je znal rešiti Balkana brez prelihanja krvi, z inteligenco svojih voditeljev in ki danes upravičeno zahteva mesto v Evropski zvezi. Čas je, da se tudi mi v zamejstvu rešimo bojzani pred fašizmom in pogledamo čez plot narodne obrambe v svet skozi evropska očala. Zdaj je napačila ura, da svoje sposobnosti uporabimo vedno bolj za dobrobit nas in vseh, ki nas obkrožajo, prav kakor nas je naučil Prešeren v svoji *Zdravljici*.

POGOVOR S PROF. RUDICO POŽAR

KULTURNI PRAZNIK Z NARODNOSTNIM POUDARKOM

MARKO TAVČAR

Nedavno je bila na srednji šoli Fran Levstik na Proseku zelo odmevna prireditve ob dnevu slovenske kulture. Predstavo si je zamislila in jo z dijaki tudi pripravila prof. Rudica Požar. Prav ta dogodek pa je bil priložnost, da smo jo prosili za pogovor in da bi se na začetku sama kratko predstavila.

Doma sem iz Vipavske doline. Študiral sem zgodovino na Filozofski fakulteti v Ljubljani in v Trstu ter diplomiral iz sodobne zgodovine. V nižji srednji šoli na Proseku poučujem slovenščino, zgodovino in zemljepis nepretrgoma od leta 1975. Ko sem prišla na to šolo, je bil vpeljan celodnevni pouk, ki je bil zame novost. Začetki je bilo treba z drugačnimi učnimi metodami. Proforski zbor je bil navdušen nad to novostjo, za katero je dal pobudo takratni ravnatelj dr. Umberto Mamolo. Ko sem začela poučevati na proseški šoli, smo imeli vse razrede s celodnevnikom poukom. Danes imamo tri razrede z dopoldanskim poukom, v ostalih pa smo ohranili celodnevni pouk.

Kot sami pravite, je celodnevni pouk kar nenavaden za naše razmere. Kako bi ocenili to izkušnjo z didaktičnega in pedagoškega vidika?

Dijaki se na celodnevni pouk hitro privadijo, didaktične metode so nekoliko drugačne kot v dopoldanskih razredih, saj dijaki v glavnem izpolnjujejo vse obveznosti v šoli. Boljši učni snov poglobljajo ali več berejo, manj uspešnim dijakom pa je pri reševanju nalog v razredu vedno na voljo profesor.

Proseško nižjo srednjo šolo je pred nekaj leti doletela usoda, da je izgubila svoje ravnateljstvo in je prešla pod opsensko "šolsko upravo". Kdaj in zakaj je prišlo do tega?

Pred štirimi leti je tudi slovenske šole zajela t.i. državna racionalizacija mreže šol; menda zaradi varčevanja, pa tudi, češ da imamo po šolah

Prof. Rudica Požar (prva na desni zgoraj) z enim svojih razredov na proseški srednji šoli pred nekaj leti

premalo otrok. Jaz v to ne verjamem.

Zakaj ne verjamate?

V to ne verjamem, ker, če gre za dve plači manj, ti dve gotovo nista odločilni za državni proračun. Poleg tega je to tudi edina svojevrstna srednja šola glede na didaktično posebnost v razredih s celodnevnikom poukom, pa tudi število dijakov že vrsto let ne niha. Poleg dijakov s Proseka in Kontovela obiskujejo šolo tudi otroci iz vseh vasi z goriške občine. Zato menim, da vodijo ti ukrepi k drugačnim ciljem in da imajo malo oporavka z varčevanjem.

Omenili ste problem upadanja števila otrok. Kako gledate kot šolnik na to?

Tam, kjer zaradi premajhnega števila učencev res tvegamo, da ne bi bilo mogoče ohraniti šole, moramo sami ukrepati in ne smemo čakati na odlok državnih šolskih oblasti. Šolniki naj bi skupaj s starši pretehtali vse možnosti in na osnovi teh bi načrtovali. Izid gotovo ne bo optimalen, vendar na vsak način boljši, kot če načrtujejo drugi. Vsaj delno bi zadostili pričakovanju staršev, šolnikov in ne nazadnje tudi vsej skupnosti.

JEŽKOVA PREPROSTA LJUBEZEN

JURIJ PALJK

Knjižna založba Sanje iz Ljubljane je lansko leto izdala zajetno in lepo oblikovano knjigo izbranih pesmi Franeta Milčinskega Ježka, ki ga žal vsi premalo poznamo in cenimo kot dobrega pesnika, kar je Frane Milčinski Ježek vsekakor bil.

Morda pri nas v Italiji Slovenci premalo ali pa sploh ne poznamo Frana Milčinskega Ježka, ki je umrl leta 1988, ko mu je bilo 74 let. Bil je sin slovitega Frana Milčinskega, tistega slovenskega pisatelja, ki je napisal slavne in nikoli dovolj citirane Butalce, a tudi zanj v slovenskem slovstvu ne najdemo primerne prostora. Brez nepotrebnih velikih besed lahko rečemo, da se obema godi velika krivica, saj sta v slovensko slovstvo zakladnico gotovo vnesla veliko lepega in predvsem tistega, kar je manjkalo in še vedno predvsem Slovincem v matični državi manjka: zdravega in prešernega humorja.

Če je bil Fran Milčinski, ki je z Butalci dobro okraščal človeške in tipično slovenske slabosti, prijeten in zabaven mladinski pisatelj, pa je bil njegov sin Frane Milčinski Ježek gotovo v srcu velik poet, pa čeprav je bil znan predvsem kot radijski in kasneje televizijski človek, klovn ali, kakor se je sam najraje imenoval: klovn njegovega veličastva človeka (na sliki).

Ježka smo kot otroci predvsem spoznali v imenitnem mladinskem filmu Kekec, za katerega je Ježek po Vandotovi predlogi napisal tudi scenarij, in to v vlogi bistrega, hudomušnega starčka Kosobrina, ki nam

je vsem ostal za vedno v srcih. Mimogrede naj povemo, da je ta slovenski črnobeli film prejel v Benetkah Zlatega leva za mladinski film. Franeta Milčinskega Ježka se spominjamo kot izvrstnega lirika, ki je znal skozi svoje duhovito pripovedovanje navreči toliko resnic o življenju kot le malokdo. V času real-socializma je znal osvrkniti oblast tako, da je poudarjal predvsem občečloveške vrednote, pred katerimi se je vedno zavedal, da so le-te najvažnejše v vsaki družbi. Bil je izreden televizijski človek, ki je s svojimi kratkimi televizijskimi nastopi - danes bi temu rekli skeči - očaral vsakogar. Mimogrede povejmo še to, da Ježek upravičeno velja za enega prvih Slovincem, ki so se resno začeli ukvarjati z reklamami. Seveda njegovo reklamiranje ni bilo plehko in ne nasilno, kakršno je danes, ampak je bilo v bistvu samo nadaljevanje njegovega pesniškega dela, saj so ti njegovi "reklamni spoti iz kamene dobe" danes prava poslastica za vsakogar. Kot dober gledališki človek je bil prisoten v slovenski stvarnosti v vsej povojni zgodovini radia in televizije, ljudje pa smo ga imeli silno radi tudi zaradi njegove nežne duše in ljudskih nastopov, katerim se ni nikdar odrekal.

Morda bo izzvenel ta zapis kot pretirana hvalnica nekega človeka in njegovega dela, a to ni. S svojim pisanjem bi želel samo nekaj bralcev pridobiti, nekaj ljudi navdušiti, da bi se

gli po Ježkovih pesmih in tako spoznali Ježka in njegovo delo. Menim tudi, da je prava sramota, ker Frane Milčinski Ježek ni uvrščen v šoloobvezno branje na slovenskih šolah, saj gre za izvrstnega literata, kakršnih smo po drugi svetovni vojni na Slovenskem imeli malo. Tu ne mislim samo na literarno vrednost tekstov, ampak predvsem na nežno Ježkovo dušo, ki zapoje sočloveku občečloveško pesem o nas, o naših težavah, upanjih in žalosti.

Za tiste, ki Ježka niste poznali, njegovo delo pa vam še danes ne pove veliko, ker ga ne poznate, naj še dodam, da je bil Ježek tudi izvrsten pevec svojih pesmi - danes bi rekli "kantavtor ali pa pevec gledaliških songov". Založba je poleg knjige izdala tudi CD ploščo, na kateri Ježek prepeva svoje pesmi in pred nami spet zasije v vsej preprosti in iskreni človečnosti. Če k temu dodamo še dejstvo, da je Frane Milčinski Ježek napisal nekaj najlepših besedil slovenskih popevk, ki danes spadajo med večno zelene melodije, potem je to dovolj, da vsi tisti, ki Ježka niste poznali, vzamete knjigo njegovih poezij v roke in prisluhnete kaseti ali CD plošči z njegovimi posnetki.

Že uvodoma smo omenili odlično uspele prireditve ob dnevu slovenske kulture. Kakšno vlogo imajo šolske prireditve v pedagoškem in didaktičnem smislu?

Že na začetku šolskega leta vključujemo v okvirni učni program šolske prireditve. Med temi je tudi proslava ob kulturnem prazniku, za katero sem bila zadolžena. Če je mogoče, navezujem literarno vzgojo na pouk zgodovine. Tako sem poglavje o zgodovini naših prednikov Karantancev navezala na Prešernov Uvod h Krstu pri Savici. Prešeren nam je v svojih stihih z umetniško besedo, sicer strnjeno, a tako živo in slikovito, prikazal zgodovino naših prednikov, kot se to ni posrečilo še tako priznemu zgodovinarju našega zgodovinskega združenja. Zdelo se mi je primerno, da bi kazalo za kulturni praznik pripraviti dijake za odrski nastop prav s Prešernovim Uvodom, povezanim s prizorom ustoličevanja koroških knezov. To ustoličevanje je bilo nekaj edinstvenega v takratni Evropi, saj v okviru drugih kneževih obred ustoličevanja od strani ljudstva ni bil v navadi. Vendar je to tako daleč, da daje naši predstavi o tem poseben, skoraj mitološki čar, ki pa nam krepi narodni ponos, zavest o samobitnosti ter zavest o natančno določenem naseljenem prostoru in državnosti.

Katere cilje si postavljate, ko z dijaki naštudirate tako praznik?

Šolske prireditve so lepa priložnost, da z nastopom dijakov dosežemo to, kar je v razredu težje dosegljivo. Pred očmi imam dva vidika: didaktičnega in narodnostnega. Z nastopom dijaki globlje dojemajo vsebino in tudi besedilo se jim bolj vtisne v spomin. Za kulturni praznik izbiramo teme z narodnostnim poudarkom. Naša domovinska lirika je namreč tako bogata, da nimamo težav pri izbiri. Menim, da bi ji po vsebini ali umetniško izrazni moči težko našli primerjavo v svetovni književnosti.

To so torej cilji; katero pa je bilo glavno sporočilo letošnje proslave?

Glavno sporočilo naj bi bilo prav to, da bi med sabo odpravili nasprotja, še vedno namreč teče pravda o lastni zgodovinski resnici, ko politično ideološka vprašanja mnogi postavljajo pred narodnostna. Široki politični tokovi pa gredo mimo nas.

No, tako odločna narodnostna poanta, in to v času, ko se v zamejskem prostoru veliko govori o multikulturalnosti. Kako šolnik gleda na ta pojav?

Za Slovence koncept multikulturalnosti ni nekaj novega. Skozi stoletja smo živeli sredi narodno pisane Evrope v okviru Avstrije. Po prvi svetovni vojni smo bili narodno razkosani in razpeti med štiri države: Avstrijo, Italijo, Madžarsko in mnogonarodno kraljevino Jugoslavijo. Stanje je bilo v glavnem skoraj nespremenjeno po 2. svetovni vojni, z izjemo odprave rapalske meje. Naš problem torej ni v tem, kako naj mi sprejemamo druge, ampak kako naj drugi nas. Vzgoje v multikulturalnosti naj se oprimejo veliki narodi in naši sodržavljanji, malim narodom in narodnostim ostaja velika skrb, kako naj bi se ohranili.

Če prav razumem Vašo misel, menite, da je multikulturalnost nekakšno sredstvo, s katerim si pomagamo, ko se znajdemo v drugačnem okolju in smo v tem labko učinkoviti edino, če imamo trdne korenine v svoji identiteti?

Menim, da vsem nista jasna koncepta avtohtonost in multikulturalnost. Pri avtohtonih narodnostnih skupnostih gre za drugačen, naraven princip pravic, ki naj veljajo, kjer živijo. Zato je te pravice tudi lažje in nujno uzakoniti. Današnji koncept multikulturalnosti pa je predvsem ideološki in vprašanje naše ali katerekoli avtohtone narodnostne skupnosti ni v nikakršni zvezi z novim sociološkim pojavom svetovne emigracije.

IZ ABONMAJSKE KONCERTNE SEZONE TRŽAŠKE GLASBENE MATICE

Kmalu bo v Trstu prišlo do novega abonmajskega koncerta Glasbene matice v sezoni 1997/98. V torek, 3. marca, bo namreč v dvorani Nemškega dobrodelnega društva (Deutscher Hilfsverein) nastopil tržaški harmonikar Corrado Rojac.

Medtem ko tržaški ljubitelji klasične glasbe čakajo na ponovno glasbeno srečanje, ki ga prireja naša osrednja glasbena ustanova, pa moramo - čeprav zapoznelo - beležiti tudi zadnji abonmajski koncert GM, ki je bil 27. januarja, vedno v dvorani Nemškega dobrodelnega društva. Šlo je za pomemben glasbeni dogodek, saj je koncert oblikoval sloviti Trio Lorenz, ki prav letos praznuje 40-letnico delovanja. Kot je pred začetkom koncerta v krajšem pozdravnem nagovoru poudaril ravnatelj GM prof. Bogdan Kralj, je znani sestav že zelo dober znanec tržaške publike, saj so se bratje Lorenz že pogosto mudili v Trstu in so marsikdaj koncertirali tudi zastoj za zamejsko občinstvo.

Trio, v sestavi Primož Lorenz-klavir, Tomaž Lorenz-violina in Matija Lorenz-violončelo, je v prvem delu koncerta izvedel Trio v G-duru Hob. XV/25 Josepha Haydna, zatem pa Trio Posavje 1941 tržaškega slovenskega skladatelja Danila Švare. Ravno ta skladba, ki nekako opisuje za Slovence izjemno težko obdobje 2. svetovne vojne, je verjetno naredila najgloblji vtis, zlasti s stavki Triste (Žrtvam)

in Allegro (Veselje po zmagi). Drugi del koncerta je bil v celoti posvečen slavnemu češkemu skladatelju iz prejšnjega stoletja Bedrichu Smetani. Trio Lorenz je namreč izvedel njegov čudoviti Trio v g-molu op. 15. Ta je prevzel občinstvo, ki je v lepem številu sledilo koncertu, da je s toplim ploskanjem "prisililo" nastopajoče, da so zaigrali še dva dodatka.

Naj še omenimo, da bo jutri, 27. t.m., Trio Lorenz nastopil na gradu Dobrovo.

IŽ

PRVA LETOŠNJA ŠTEVILKA MLADIKE

Konec prejšnjega tedna je izšla prva številka revije Mladika v letošnjem letu.

Poleg prenovljene grafične obdelave naslovne platnice je treba omeniti vrsto zanimivih člankov. Poleg uvodnika z naslovom *Z odprtim srcem* si bralec lahko prebere npr. novelo Magdalene Cundrič *Njena zadnja priložnost*, intervju Zore Tavčar s pariško slovensko slavistko dr. Antonijo Bernard, govor, ki ga je imel prof. Jože Faganel na Zoisovi proslavi v Trstu novembra lani, novo nadaljevanje zgodbe o primorskem padalcu Antonu Božnarju idr. Seveda so tudi tokrat na voljo tradicionalne rubrike, mnenja ter literarne in likovne ocene. Tudi tokrat je skupaj z Mladiko izšla tudi njena mladinska priloga Rast.

O prvi številki Mladike v letošnjem letu bomo še pisali.

ŠTUDENTSKA RAZGLABLJANJA

"NE LE DAN, CELO LETO SLOVENEČ MORAŠ BITI"

MARTINA SLAVEC

Pred dvema tednoma smo na kratko poročali o Prešernovi proslavi v Mačkoljah. Ob tisti priložnosti je mlada domačinka, študentka Martina Slavec, spregovorila nekaj uvodnih besed, ki jih tu objavljamo.

V nedeljo popoldne sem se spravila k računalniku, da bi napisala nekaj uvodnih misli k praznovanju Dneva slovenske kulture v Mačkoljah. Že cel teden sem se ukvarjala s pripravo proslave in v glavi so se mi kopičile misli o tem, kako presenetiti ljudi, kako v njih povzročiti stanja, ki jih lahko imenujemo prizadetost, ponos, celo občutek krivde, nasploh vse, kar bi v poslušalcu sprožilo neko razmišljanje.

Moj načrt se je že bil udejanjil v recitalu, ki je še istega večera čakal na svoj krst, toda prej je bilo treba publiko na to pripraviti in jo preizkusiti.

Besede so se rojevale druga za drugo, brez prestanka, ko da bi jih spočela ena sama misel. Ta je bila obenem vir in smoter tega poroda.

Temni curki so lili na e-kran ko toča na pesek, ki si ga že vrsto let mečemo v oči ob takih proslavah. Morda je zaradi svojega nenadnega in spontanega rojstva nastalo nekoliko okorno in grobo besedilo, katerega pa je bilo treba prebrati.

In tako je že na samem začetku prireditve preplaval dvorano podtalni hudournik.

Danes smo tu. Spet smo tu. In rada bi vedela, zakaj.

Morda, in to je najbolj verjetno, smo se zbrali zaradi tradicije, zaradi običaja, da ta t.i. Dan slovenske kulture ali Prešernovo proslavo, kot jo že hočemo imenovati, speljemo do konca. Treba jo je izpeljati. Ni ga društva, ki v svoj letni program ne bi uvrstilo take proslave. Ni ga, pravim, društva v zamejstvu, ki ne bi nekje v februarju obhajalo Prešernovo smrt.

ANDERSENOVA "PALČICA" NA NAŠIH ŠOLAH

Igralka Miranda Caharija gostuje po šolah openskega didaktičnega ravnateljstva z ljubko pravljičico o Palčici izpod mojstrskega peresa Hansa Christiana Andersena. Delo je zrežiral Mario Uršič, ki je tudi poskrbel za dramatizacijo. Projekt, namenjen najmlajšim, je svojčas odobrilo odbornišvo za šolstvo, kulturo in šport devinsko-nabrežinske občine. In prav na tamkajšnjih šolah se je začel niz prireditev, ki se sedaj na-

Če pogledamo v matico, bomo opazili, da je takih prireditev vedno manj in da se pravzaprav odvijajo le na visoki umetniški in vsedržavni ravni. Ta podatek zgleda na prvi pogled nekoliko zaskrbljujoč, če ne celo negativen, vendar moramo ob tem spoznati dve izredno pomembni dejstvi, ki odsevata stanje splošnega nacionalnega duha Slovencev v Sloveniji: prvič, je na tem mestu opaziti zelo kvalitetne, vrhunske prireditve, ki predstavljajo simbol, ponos in hrepenenje vseh Slovencev, drugič pa pomeni upad proslavljanja Dneva slovenske kulture predvsem povečano slovensko narodno zavest, ki je lahko močna tudi brez take prireditve, ki je tako-rekoč imanentna. Počasi se torej slovenski nacionalni duh le uresničuje v državni tvorbi, ki ji pravimo Slovenija.

Kaj pa se dogaja v zamejstvu? Dejstva kažejo na neko drugačno sliko. Tu je takih proslav na desetine, kar pa samo po sebi ni nič slabega. Čeprav sami trdimo in vsi dobro vedo, da smo Slovenci v zamejstvu na splošno veliko bolj narodnozavedni od slovenskih državljanov, se moramo pri tem spomniti, da smo taki prav zaradi svoje zamejskosti, zaradi svoje ogroženosti in da so naše številne Prešernove proslave le odsev tega.

To dejstvo nas ne sme preveč prestrašiti, še manj pa nas ne sme potreti. Naj bo takih proslav pri nas tudi na stotine, če le pripomorejo k našemu podhranjenemu slovenskemu duhu. Pomembno pa je, da to ne ostaja le zunanja manifestacija neke votle in navidezne velike narodne zavesti, kajti "Ne le dan, celo leto Slovenec moraš biti".

daljujejo tudi drugod. Igralka Miranda Caharija je z živimi gibi in domiselnimi scenski podobami, ki jih je izdelala Kata Kozlovič, pričarala različne slike pred očmi male publike. Tako so se v nekaj nad pol ure trajajoči predstavi zvrstile jesen z ovelim listjem, zima, odeta v leden oklep, cvetoča pomlad in bleščče poletje. Za glasbo je poskrbel Peter Ugrin. Najvažnejši element te predstave pa so prav otroci. Z njihovim sodelovanjem in domišljijo bo tako ta predstava na vsakem gostovanju vedno nova in vedno drugačna.

TRŽAŠKA OBČINA / POGOVOR Z DR. ANDREJEM BERDONOM

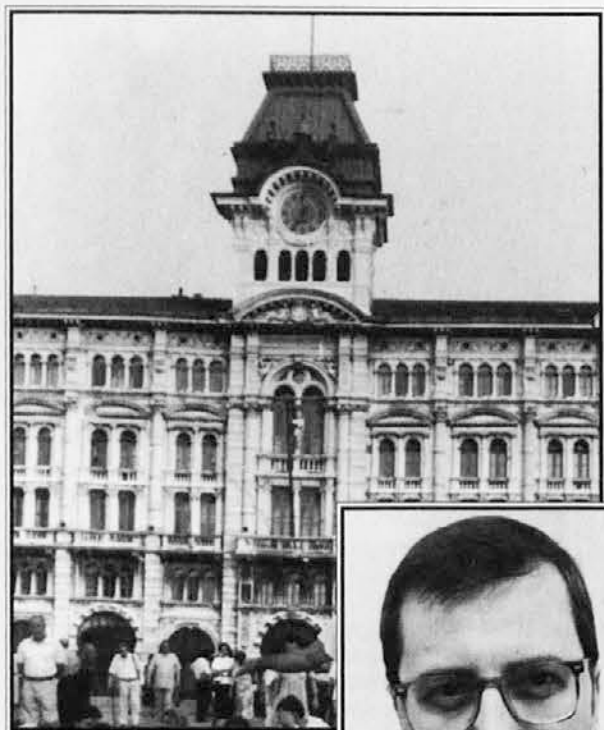
PRORAČUN IN METROPOLITANSKO OBMOČJE GLAVNI VPRAŠANJI

Pred dobrim tednom dni, v ponedeljek, 16. t.m., je tržaški občinski svet sprejel proračun tržaške občine za leto 1998. O tem in o razpravi, ki se je razvila okoli vprašanja možnosti ustanovitve t.i. metropolitanskega območja, smo se pogovorili z občinskim svetovalcem dr. Andrejem Berdonom.

Letošnji proračun tržaške občine predvideva nekaj pomembnih finančnih postavk za posege, ki naj bi po načrtih upraviteljev spremenili podobo mesta in mu omogočili razvoj. Gre za preureditev muzejske ponudbe (npr. dokončna ureditve De Henriquezove zbirke, preselitve naravoslovnega muzeja v palačo Carciotti, preureditev ribarnice v razstavni prostor itd.), preureditev starega mestnega jedra, dograditev avtocestnega odseka Ključ-Katinara in podzemna parkirišča, medtem ko teče razprava o preureditvi starega pristanišča in nabrežja.

Precej denarja bo šlo tudi za posodobitev šolskih plosvij. Za kriško osnovno šolo je npr. namenjena milijarda in 200 milijonov lir. Pri tem je dr. Berdon dejal: "Tu bi rekel, da se mora slovenska manjšina odločiti, v katere šolske strukture je treba odstopiti investirati. Po mojem mnenju so prioritetnega pomena šole na Katinari, pri Sv. Ani in predvsem pri Sv. Jakobu, torej tam, kjer je slovenska prisotnost najbolj ogrožena. Okrog tega se bo treba čimprej zediniti. Po informacijah šolskih operaterjev se starši namreč odločajo glede na kakovost didaktične ponudbe. Sem spada tudi prostor, kjer potekata pouk in šolska dejavnost."

V kratkem bi morali izvesti načrte, ki jih predvideva zakon št. 16/92 v Bazovici, Trebčah in na Proseku. Med drugim gre tu za gradnjo nove občinske izpostave za vzhodnokraško območje na Opčinah, ki bo prav te dni preda-

Dr. Andrej Berdon

na namenu, pa tudi za načrtovano gradnjo rikreatorija in namestitve novih jasli v zaselku pri Obelisku (Campo Romano). Tu bi po mnenju dr. Berdona Slovenci morali zahtevati dvojezično poslovanje rikreatorija in ustanovitve slovenske sekcije v jaslih, saj je na Krasu veliko družin, ki jasli potrebujejo.

Obenem, je dejal dr. Berdon, je treba posvetiti več pozornosti ostalim vsem, ki so bile nekoliko zanemarjene. "Znano je, da imajo npr. nekateri vasi razsvetlavo še iz povojnega časa. Tu je treba priznati, da je bila doslej uprava pomanjkljiva. S kolego Močnikom sva v proračunski razpravi predložila tri resolucije, ki jih je odbor sprejel. Prva zadeva razsvetlavo in greznice

na kraškem območju, druga zahteva študijo o posledicah neuravnovešene urbanizacije kraških vaških jeder, tretja pa investicije v šolske infrastrukture."

Obsežen del programske-političnega poglavja v proračunu je namenjen razmerju med občino, pokrajino in državo. Veliko se namreč govori o tem razmerju in o možnosti oblikovanja t.i. metropolitanskega območja, katerega zagovornik je med drugimi tržaški župan Riccardo Illy. Pri tem je bil dr. Berdon

zelo jassen: "Gre za pomembne odločitve, za obstoj okoliških občin in za upravljanje teritorija. T.i. "naše" občine so nastale že v obdobju ZVU in jih lahko imamo za nekakšne zaščitne ukrepe, ki jih krije osimski sporazum. Njihova odstranitev bi bila najbrž pravno sporna, gotovo pa politično neprimerna in za naš življenjski škodljiva. Ni namreč vseeno, če bodo npr. površine za ljudske gradnje določali v Trstu ali, denimo, v Dolini. Kot primer naj navedem problem odlagalništva azbestovih odpadkov: raje vidim, da se o tem razpravlja v Nabrežini, pa čeprav na oster način, kakor na trgu Unità. Okoliške občine imajo danes po statutu uzakonjeno dvojezično poslovanje: kaj bi se zgodilo z upravnimi akti, če bi se občine spreminile v nekakšne kraške rajonske svete, kjer bi prevladovala volja večine prebivalstva v današnji tržaški pokrajini? Gre očitno za usodna vprašanja. Doslej smo ohranili, čeprav le delno, slovenski značaj Krasa in Brega predvsem po zaslugi občinskih pristojnosti, kako pa bi živeli brez njih? Kako bi se znašli naši ljudje, ki so navajeni na domače poslovanje in se marsikdaj ne zavedajo, kakšno bogastvo imajo danes v rokah? In še: kakšna usoda bi npr. doletela Kraško gorsko skupnost, v kateri sedijo predvsem izvoljeni predstavniki ravno teh občin in ki se pripravljajo na upravljanje parka? Temu vprašanju je treba torej pozorno slediti in postaviti jasne politične zahteve: treba se je zoperstaviti vsakemu poskusu izvotlitve občin. Trstu je mogoče dati poseben status in avtonomijo tudi v sedanjem stanju. Danes imamo npr. pokrajino, ki lahko postane nekakšno medobčinsko upravno telo, nikakor pa ne moremo sprejeti neke metropolitanske tvorbe, kjer bi okoliške občine kratkoma odpravili."

PUST 1998: VESELJE IN ŽALOST

S pogrebom pusta na pepelnico sredo so se tudi na Tržaškem zaključila pustna praznovanja, ki jih je letos zagrenila prezgodnja in nenadna smrt Giorgia Markuže iz Trnovce.

Praznovanja so bila kot vedno živahna in pisana, poleg številnih pustnih plesov in veselic, ki so jih organizirala razna društva, pa je treba omeniti vsaj glavne tradicionalne prireditve, ki vsako leto privabijo množice udeležencev. Gre predvsem za Kraški pust, ki je bil letos že 31. po vrsti, in ki je v soboto, 21. t.m., na Opčine privabil več tisočglavo občinstvo (na sliki). Sprevod je šel devet vozov in sedem skupin mask. Prvo nagrado je žirija podelila vozu iz Doberdoba, drugi je bil voz iz Križa, tretje mesto pa so zasedli Prosečani in Kontovelci. Med skupinami mask so bili najboljši Boljunčani, sledila pa jim je skupina tržaških socialnih centrov (CEO Mitja

FOTO KROMA

Čuk), tretji pa so bili Tmali iz Saleža in Zgonika. Na Kraškem pustu so podelili tudi nagrado za najlepšo izložbo.

Izredno bogat in pisan sprevod so imeli tudi v nedeljo, 22. t.m., v Miljah, kjer je zmagal voz, ki ga je pripravila

la skupina Ongia. Drugo mesto sta si razdelili skupini Trotola in Mandrioi.

Vsekakor imamo dolžnost zapisati, da sta pustno razpisanost letos zasenčili grenkoba in žalost ob smrti komaj 24-letnega Giorgia Markuže

iz Trnovce. Mladenič je nepričakovano umrl v noči od srede, 18., na četrtek, 19. t.m., potem ko ga je nekaj dni pestila huda vročina. Pokopali so ga v soboto, 21. t.m., v Šempolaju. Zaradi tega tragičnega dogodka, ki je razžalostil tako našo ožjo kot širšo javnost, sta se nastopu na 31. Kraškem pustu odpovedala tako voz iz Trnovce kot tisti iz Šempolaja. Tragično preminelega Giorgia Markuže, ki je bil tudi navdušen in priden sodelavec Kraškega pusta (skupaj z ostalimi domačini je pripravil voz iz Trnovce), se je na sobotni openski prireditvi vidno užaloščen (a ni bil edini) spomnil predstavnik prirediteljev Igor Malalan, ki je omenil tudi lani preminulega drugega sodelavca, mladega Radovana Doljaka.

Ob tej priložnosti naj gre težko prizadetim svojcem mladega Giorgia tudi globoko sožalje s strani našega časopisa.

DSI / PREDSTAVITEV KNJIGE O TIGRU

TIGR - PRVA PROTIFAŠISTIČNA ORGANIZACIJA V EVROPI

V Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev se je v ponedeljek, 23. t.m., zbralo veliko število ljudi (prisoten je bil tudi slovenski konzul Zorko Pelikan), da bi prisostvovali predstavitvi knjige Mire Cencič TIGR.

FOTO: KROMA

O knjigi je naš list že poročal v božični številki (18. 12. 1997), bila je tudi večkrat predstavljena. O njeni vsebini torej ne bi toliko pisali, temveč bi le rekli, da so o delu spregovorili avtorica Mira Cencič, predsednik Društva za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Karlo Kocjančič in bivši tigrovec Ciril Kobal. Kocjančič je predstavil cilje in delovanje društva, ki je nastalo leta 1994 in si prizadeva za osvetlitev vloge TIGRA - prvega organiziranega antifašizma v Evropi - v boju za obstoj slovenskega naroda. Ta vloga je bila s strani slovenskih komunističnih oblasti v preteklosti zamožčevana, sedaj pa skušajo to popraviti s prirejanjem predavanj, izdaj-

anjem publikacij, postavljanjem spominskih obeležij itd. Avtorica Mira Cencič je med drugim dejala, da je glavno sporočilo njene knjige potreba po edinosti med Slovenci. To je namreč ideal, ki je vodil tigrovec: narodni interes mora biti nad vsemi strankarskimi interesi. To je potrebno še danes, saj smo Slovenci, vsaj na severu in zahodu, še vedno ogroženi. Ciril Kobal pa je s svoje strani dodal nekaj pričevanj o tem, kako je kot italijanski ujetnik v Afriki vstopil najprej v jugoslovansko kraljevo vojsko, nato pa še v partizansko vojsko. Poudaril je zlasti vlogo prof. Ivana Rudolfa, ki je v britanskih ujetniških taboriščih iskal italijanske ujetnike, ki so bili slovenskega ali

hrvaškega rodu, da bi jih pridobil za jugoslovanske enote. Kobal je izredno hvaležen prof. Rudolfu, saj je on najbolj zaslužen za to, da je okoli 35.000 Slovencev in Hrvatov stopilo v Prekomorske brigade, ki so pripomogle k osvoboditvi domovine izpod okupatorja.

Podobna stališča je bilo slišati tudi med živahno razpravo. Med drugim je bilo poudarjeno tudi to, da je Italija začela z raznarodovalno politiko v naših krajih že pred prihodom fašizma na oblast in uveljavitvijo diktature. Taka politika, je bilo še rečeno, pa se nadaljuje tudi danes, v sicer spremenjenih razmerah in drugačni obliki.

ŠE O EKSODUSIH

INŽ. MERKŪ PREDAVAL NA UNIVERZI V TRSTU

V torek, 24. februarja, je na oddelku za slavistiko in balkanistiko filozofske fakultete tržaške univerze predaval inž. Peter Merku o primerjavi med eksodusom iz Istre in onim iz Sudetov po 2. svetovni vojni.

Šlo je za ponovitev predavanja, ki ga je inž. Merku imel pred dobrim tednom dni v Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev in o katerem smo obširno poročali v prejšnji številki. Na začetku je gosta predstavil prof. Jože Pirjevec, ki je med drugim dejal, da je stoletje, ki se izteka, tudi stoletje beguncev, ki so bili tudi predmet predavanja inž. Merkuja.

Predavatelj je študentom (bilo jih je sicer malo, a so sledili z velikim zanimanjem) orisal razlike in podobnosti med obema eksodusoma, od števila ljudi, ki so to doživeli, do ubojev, nasilja, kompenzacije izgubljenega premoženja (za istrske begunce) in zaplembe (za sudetske Nemce) pa do odnosa do teh tragedij, ki ga imata Italija in Nemčija oz. organizacije istrskih in sudetskih beguncev.

OBVESTILA

VSEDRŽAVNO ZDRUŽENJE delovnih skupnosti, deželni odbor-Trst obvešča, da se lahko odda potrebna dokumentacija za izpolnjenje obrazcev 730/98. Zainteresirani lahko oddajo dokumentacijo v uradih Zdrženja v ul. Udine na št. 15, tel. št. 414177 in 422593. Uradi so odprti od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure, popoldne pa po dogovoru.

SLOVENSKA GLASBENA šola / Koncertna pobuda - Rojan razpisuje natečaj za izvorno še neobjavljeno komorno skladbo za glas in instrument s slovenskim besedilom. Natečaj je namenjen mladim (do 35 let) slovenskim zamejskim glasbenikom/skladateljem. Dela je treba posredovati do 31. maja letos v dvojniki in z geslom na naslednji naslov: Slovenska glasbena šola / Koncertna pobuda - Rojan, via / ul. Cordaroli 29 - 34135 ROJAN - TRST. Priložiti je treba v zapečateni ovojnici ime in priimek, naslov in geslo. Skladbe bo ocenila komisija treh priznanih zamejskih glasbenikov. 1. nagrada znaša 300.000 lir; 2. nagrada znaša 200.000 lir; 3. nagrada znaša 100.000 lir. Nagrajene skladbe bomo izvajali na letošnjem drugem jesenskem glasbenem srečanju mladih v Rojanu.

SLOVENSKO STALNO gledališče. 40-letnica gledališkega dela Bogdane Bratuž. Terrence McNally, *Master Class*. Režija Vito Taufer. Premiera: v petek, 27. t.m., ob 20.30 abonma red A. Ponovitve: v soboto, 28. t.m., ob 20.30 abonma red B; v nedeljo, 1. marca, ob 16. uri abonma red C; v sredo, 4. marca, ob 20.30 abonma red D; v četrtek, 5. marca, ob 20.30 abonma red E; v petek, 6. marca, ob 20.30 abonma red F.

MESEČNA MAŠA za edinstvo bo v ponedeljek, 2. marca, v Marijinem domu v ul. Risorta ob 17. uri. Vabi ACM v Trstu.

SVEČANOST V ŠPOMIN NA BRATUŽEVE

Svetovni slovenski kongres, Marijin dom pri Sv. Ivanu in Radijski oder v Trstu vabijo na svečanost v spomin na Lojzeta Bratuža in njegovo ženo Ljubko. Prireditev bo v nedeljo, 8. marca, ob 16. uri v cerkvi sv. Ivana v Trstu.

Na sporedu bo recital pesnice Ljubke Šorli Bratuž *Venec spominčic možu na grob*. Po-

PD MAČKOLJE prireja v torek, 3. marca, predstavitev knjige z naslovom: *Politični ciklon nad Istro*, izpod peresa g. Milana Gregoriča. O Istri in vsebini knjige bo govoril sam avtor ob 20. uri v srenjski hiši v Mačkoljah. Vabljeni!

STAREJŠA OSEBA išče družino srednjih let, ki bi bila pripravljena ji pomagati na domu po dogovoru. Za podrobnejše informacije telefonirajte na št. 040-226346.

ČESTITKE

Družino Matejke in Tomaža Petarosa je osrečil prihod prvorojenke Neže. Skupaj s starši in sorodniki ise veseli tudi Novi glas, ki mali Neži vošči veliko sreče in veselja v življenju.

DAROVI

ZA CERKEV v Bazovici: ob obletnici smrti brata Edija sestra Marija 30.000 lir; namesto cvetja na grob pok. Mitji Presel Ema Križmančič 50.000 lir; ob obletnici smrti pok. Darkota žena Marija 50.000 lir; ob smrti pok. Antona Stopar sorodniki 45.000 lir; namesto cvetja na grob pok. Antonu Stopar sosedje 50.000 lir; ob obletnici smrti mame Marije Križmančič hči Marija 50.000 lir; Marija Mevlja za cerkev v Bazovici 20.000 lir; ob obletnici smrti pok. Vinkota Križmančič žena 30.000 lir.

V ŠPOMIN na Nadala Graviš, Nadalko Paliska in Olgo Valentič darujejo sestre Buzičan - Valerija, Severina in Milka - 60.000 lir za popravilo župnišča v Sočergi.

ZA POPRAVILO župnišča v Sočergi daruje Pepi Marsič 20.000 lir.

ZA CERKEV v Logu: Ana Hrvat, Log, 50.000.

ZA KAPELO p. Leopolda Mandiča v Domju: Vera Turk, Trst, v spomin na pokojnega brata Radota 50.000.

SKUPINA KRAŠKI OVČARJI

POMEMBNO PRIZNANJE MLADIM GLASBENIKOM

ERIK DOLHAR

Kraška rock skupina se je 19. t.m. v Torsi di Pocenia pri kraju San Giorgio di Nogaro uvrstila na 2. mesto tekmovanja "Good Morning ... live".

Gre za posebno tekmovanje glasbenih skupin iz Treh Benečij, ki ga je petič priredila družba Milanostudios. Skupine so se predstavile s štiriimi svojimi skladbami in jih v živo izvedle pod enim največjih ogretilih šotorov v Evropi. Kraški ovčarji so nastopili z glasbeno zvrstjo "Balkan rock"; dve pesmi so zapeli v slovenščini dve pa v hrvaščini. Vse nastopajoče, ki so nastopili v velikem finalu, je ocenila strokovna žirija, ne pa zbrano občinstvo, kar daje nagradi še večji pomen. Poleg plakete so prireditelji štirim zamejskim glasbenikom zagotovili, da jim bodo organizirali razne samostojne koncerte širom po severni Italiji oz. da bodo lahko igrali kot predskupina na kakih pomembnih koncertih. Za kroniko naj povemo, da je tudi prva nagrada tekmovanja *Good Morning ... live* šla v Trst, saj si jo je prislužila skupina *Teorica*.

Kdo pa so Kraški ovčarji? Skupina je nastala leta 1994, trenutno pa jo sestavljajo: 25-letni *Aljoša Saksida* (na sliki

prvi z leve) iz Vižovelj, ki je nekak lider Kraških ovčarjev, čeprav so nam fantje, ko smo jih obiskali na vajah v razpadajoči dvorani društva Igo Gruden v Nabrežini, povedali, da med njimi ni pravega liderja. "Sax" ali "The Genius", kot pravijo Aljoši, pri skupini poje, igra na kitaro in piše skladbe. Liderstvo Kraških ovčarjev si Sax deli s 24-letnim Nabrežincem Matejem Grudnom (na sliki drugi z desne), ki je v domači vasi bolj poznan kot "Dudk" ali "Keko". Ma-

tej je pri Kraških ovčarjih klavirist, občasno pa tudi kaj komponira. Potem sta tu še 25-letni Repenc *Danilo Pahor* - "Pilo" (na sliki drugi z leve) - bas kitarista, ter še 19-letni Križan *Mitja Košuta* - *Prekla* (na sliki prvi z desne), ki pri skupini gra na bobne in tolkala ter je tudi skladatelj. Kraškim ovčarjem se občasno pridruži "special guest" - posebni gost, 17-letni Iztok Cergol s Kolonkovca, ki igra na violino in kitaro ter ob tem še poje. Vsi so v glavnem študirali glasbo, saj je Aljoša denimo zaključil

7. razred klavirja pri Glasbeni Matici, kjer se je 7 let istega glasbila učil tudi Matej (opravi je 4. razred), Danilo je študiral kitaro, Mitja pa se je uril pri nabrežinski godbi.

Kraški ovčarji igrajo pretežno svoje rock skladbe v slovenščini, angleščini in hrvaščini. Zgledujejo se po skupinah, kot so Martin Krpan, Šank Rock, zadnje čase pa so jim vse bližje tudi "južnejše melodije" (Balkan rock). *Keko* je želel poudariti, da so izbrali najtežjo pot, ker igrajo lastne komade. Kraški ovčarji v glavnem nastopajo po raznih lokalih, občasno na šagrah in v Sloveniji, najraje pa imajo samostojne koncerte in žure. Snemali so že za televizijski postaji Koper in Pop, na Radiu Opčine so imeli akustični koncert, podobno kot na Glasbenem sejmu v Celju, z njimi pa so se že pogovarjali tudi na Radiu Trst A.

Kraški ovčarji so v ponedeljek, 23. t.m., igrali na pustnem plesu v Finžgarjevem domu na Opčinah, ki so ga skupaj priredili skupina Shalom, Mladi v odkrivanju skupnih poti, Slovenski kulturni klub in Slovenska zamejska skavtska organizacija. Prihodnjič jim v naših krajih lahko prisluhnemo na kulturni prireditvi, ki bo v Nabrežini 28. marca, v kratkem pa naj bi igrali tudi v tržaškem lokalnem Red Devil.

† Kruta bolezen nam je ugrabila našo drago VALERIO ŽERJAL por. MARAFATTO

Žalostno vest naznanjajo užaloščeni mož Piero s sinovoma Riccardom in Fabiom, bratje Dušan, Aleksander in Vili, sestre Frida, Danila, Marija, Stana, Imelda in Nada z družinami ter ostalo sorodstvo. Pospremili jo bomo na njeni zadnji poti v soboto, 28. 2. 1998, ob 12.20 iz mrtvašnice v ul. Costalunga, kjer bo pogrebna maša, na opensko pokopališče.

Trst, Opčine, 24. 2. 1998

TRIDNEVNI PRAŽNIK SV. VALENTINA V ŠTMAVRU

Letošnje praznovanje sv. Valentina v Št mavru se je začelo v petek, 13. februarja, zvečer. V poslopju bivše osnovne šole je bil kulturni večer, na katerem je bila osrednja točka odprtje razstave Slavka Pahorja *Lesene podobe*. Najprej je domači publiki pogumno zapel otroški zbor iz Št mavra pod vodstvom Nadje Kovic. Nato so Greta, Veronika, Denis, Sebastijan, Valentin, Luka in Martin uprizorili pesmico o letnih časih; otroke je pripravila Irena Ferlat. Na oder so zatem stopili mladi, ki so prebrali nekaj pesmi briškega pesnika Ludvika Zorzuta. Sledil je nagovor domačega župnika Vojka Makuca, ki je predstavil Pahorjeve lesene podobe. Za domačega umetnika, ki biva z družino na Oslavju, je bil večer še zares pomemben, saj prvič v življenju razstavlja pred širšo publiko. Ob koncu večera je zadonela slovenska pesem moškega zbora Št maver.

Sobotni večer je bil še posebno slovesen. V prostorih nekdanje šole sta zapela zbor Skala iz Gabrij in domači moški zbor. Osrednji dogodek pa je bila predstavitev dragocene knjige *5 poklona do Toplice* časnikarja in domoznanca Vlada Klemšeta. V njej so zbrana krajevna, ledinska in vodna imena na območju Št mavra, Pevme in Oslavja; priložen je zemljevid. O vrednosti knjige je spregovoril ravnatelj Narodne in študijske knjižnice v Trstu Milan Pahor.

Tudi topel nedeljski dan je privabil veliko ljudi. Že v jutranjih urah so se po vasi sprehajale skupine obiskovalcev. Veliko jih je prišlo na kosilo, saj je meso na žaru prijetno dišalo, ko si krenil mimo društvenih prostorov, pa tudi dobrih štrukljev in pristne kapljice ni manjkalo. Osrednja točka dneva je bilo praznovanje sv. Valentina s slovesno popol-

dansko službo božjo. Prijetno pritrkovanje zvonov je k maši pospremlilo kar veliko množico. Somaševali so trije slovenski duhovniki, razveseljivo pa je bilo videti okoli njih kar pet malih domačih strežnikov. Za petje je poskrbel domači moški zbor.

KD Sabotin se želi ob koncu praznika zahvaliti prav vsem, ki so na katerikoli način sodelovali in pripomogli k uspehu praznika, ki ga krajevno društvo prireja v sodelovanju z župnijo in rajonskim svetom. Številni ljudje, ki so se praznovanju udeležili, so dokazali, da je praznik postal priljubljen običaj.

NK

PREŠERNOV DAN NA OSNOVNI ŠOLI VRH SV. MIHAELA

Februar je mesec Prešernovih proslav, slovenske kulture, podvojenega razmišljanja o našem odnosu do materinega jezika. Zato so se tudi vrhovski osnovnošolci želeli pokloniti spominu največjega slovenskega pesnika, Francea Prešerna.

Dan slovenske kulture so proslavili z besedo in pesmijo. Da bi se približali pesniškemu ustvarjanju, so povabili časnikarja in pesnika Jurija Paljka. Učenci so gostu najprej zapeli nekaj pesmi ob spremljavi flaut in harmonik; uprizorili so balado *Povodni mož* in podali misli o "Besedi", ki nas povezuje v otroštvu z mamo, nas

FOTO BUBRICA

spremlja v odraščanju, nam pomaga sklepati prijateljstva, klicati v stiski pomoč, izražati veselje, žalost, skrb, upanje,

srečo... Sledil je prisrčen razgovor med pesnikom in učenci. Otroci so tako spoznali pesnikovo življenje, njegove zbirke, kaj vse pesnika navdihuje pri ustvarjanju pesmi. Ob prazniku kulture je pesnik priporočil osnovnošolcem, naj z ljubeznijo in pogosto segajo po besedah, ki so jih zapisali in jih še pišejo naši besedni ustvarjalci; naj ljubijo lepo in zdravo govorjeno besedo lastne mame in spoštujejo besedo tujih govoric. Paljk je otrokom tudi predstavil tednik *Novi glas*, jim razložil, kako do njega pride, ter jih povabil, naj obiščejo uredništvo.

Ob koncu je pesnik podaril učencem tretjo zbirko poezij *Nedorečenemu*. Proslavo je sklenil šolski zborček, nato je sledila zakuska, ki jo je pripravila g. Lilijana.

NA GORIŠKEM ODLIČNI RAZSTAVI

Prejšnji teden je Goriški muzej na Kromberku v sodelovanju z goriškimi javnimi upravami prispeval k dvema izvrstnima kulturnima dogodkoma: na gradu Kromberk je na ogled razstava o gotskem kiparstvu v lesu, na grajskem griču v Gorici pa razstava o Krasu. Prihodnjič poročili.

USPEH NA TEKMOVANJU V POSTOJNI

TRI "ZLATE" SOLO PEVKE

FOTO BUBRICA

Prejšnji teden so tri mlade solo pevke, ki se oblikujejo v razredu prof. Franke Žgavec na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici, odnesle tri zlata odličja z regionalnega tekmovanja mladih glasbenikov Primorske. Tradicionalno tekmovanje solo pevcev v petih kate-

gorijah je bilo v Postojni 16. februarja. Udeležilo se ga je sedemnajst mlajših glasbenikov z osmih primorskih glasbenih šol (GŠ Cerknica, GŠ Izola, GŠ Logatec, GŠ Nova Gorica, GŠ Tolmin, GŠ Postojna, Glasbena matica M. Kogoj iz Trsta, SCGV Komel iz Gorice). Strokovni komisiji je predsedoval Marcos Bajuk,

ostali člani so bili profesorji glasbe. Kot smo že omenili, so vse tri gojenke iz razreda prof. Žgavec prejele zlato nagrade. Kristina Macarol (alt) je nastopila v prvi kategoriji s tremi skladbami in prejela 91 točk; Julija Kramar (soprana) sta nastopili z obvezno skladbo in tremi drugimi; prva je prejela 90,5 točk, druga pa kar 93,5. Zvečer istega dne je bil slovesen zaključni nastop nagrajencev v dvorani glasbene šole v Postojni.

Kdor je na tem regionalnem tekmovanju prejel vsaj 90 točk, bo konec meseca marca sodeloval na državnem tekmovanju v Ljubljani. Z vseh primorskih glasbenih šol bodo torej v Ljubljani pele tri pevke z goriške šole, poleg njih pa še Tržačanka Tamara Stanese z GM iz Trsta (iz razreda prof. Vesne Topič); v Postojni je tekmovala in zmagala v tretji B kategoriji.

MOJI SPOMINI

DROBCI SPOMINOV NA DOBERDOB IN POLJANE

ADELA FERLETIČ

Čeprav je minilo več kot petdeset let, so v meni spomini še vedno živi, ko smo šli kot birmanci, potem ko so nam Nemci požgali hišo, stanovat iz Doberdoba na Poljane k teti Mariji. Morali smo se ločiti, štirje na Poljane, trije pa v Laško k drugi teti.

Teh nekaj vrstic bi rada posvetila v spomin in zahvalo teti Mariji, ki smo jo 14. t.m. skoraj 92-letno pospremili k večnemu počitku. Da, prav tako: k večnemu počitku, kajti njeno življenje je bilo res trdo, a teta je vseeno rada živela, ljubila je življenje, ki pa ji ni nudilo skoraj nič lepega. Pred prvo svetovno vojno je šla v begunstvo. Oče je delal na železnici, kjer se mu je zgodila nesreča in mu poškodovala nogo. Žena ga je šla obiskat in se hudo prehladila, dobila pljučnico, ki se je sprevrgla v jetiko. Ko je bila Marijina sestra Olga stara dve leti, je mama umrla. Teti Mariji je bilo takrat dvanajst let. Ostali so sami z očetom, štirje fantje in štiri

punce. Zamislimo si, kako je moralo to dvanajstletno dekletce, še samo potrebno pomoči, skrbeti za otroke v družini. Pri dvajsetih letih jo je zasnuhil Lojze Peric s Poljan. Pri nas je veljalo pravilo, da je bil nekako zasmehovan, kdor je šel iz Doberdoba na Poljane. Teta pa je odgovorila: "S svojim možem grem tudi v »kaverno«, če je treba!" In res sta skupaj kljub mnogim težavam skupno praznovala železno 60-letnico poroke. V zakonu se jima je rodilo osem otrok, od katerih je pet še živih.

Rada bi se vrnila v tiste čase, ki smo jih preživeli pri teti. Bili smo ena družina. Stric Lojze nam je bil vsem za očeta, kajti mojega očeta so Nemci internirali v Dachau, od koder je prišlo sporočilo, da je preminil tik pred koncem vojne. Nobene razlike ni bilo med nami

pri teti Mariji. Kar je bilo za njeno družino, to je bilo tudi za nas, čeprav samo polenta in mleko. Stric Lojze je bil zaposlen v tržiški ladjedelnici; kot priboljšek za težko delo je imel zjutraj - seveda ne vedno - kavo s kruhom. Vedno je pustil nekaj v loncu; to je dobil tisti od otrok, ki je prvi vstal. To je bila naša budilka!

Ob nedeljah smo hodili vedno tri četrt ure peš k maši v Doberdob. Pozneje smo dobili majhno moško kolo. Ker nas je bilo sedem otrok, se je vsakdo lahko peljal s kolesom po eno nedeljo. Ko sem bila na vrsti jaz, desetletno punče, sem se predrzno podala na pot, ki se pa ni dobro končala. Pri Poljanah je bilo treba zaviti z glavne ceste levo. Cesta pelje precej navzdol in prav na ovinku je stal velik grm kraške robide. Brez zaviranja sem zapeljala naravnost v sredo ro-

bide. Pomislite, kakšna sem prišla ven! V robidi je ostala polovica modre majice, ki mi jo je spletla mama. Ko sem se jokaje odpravila proti domu, sem se tete Olge tako ustrašila, da sem kar tekla vsa opraskana pred njo, ona pa za mano, da bi me vsaj umila.

Teta Marija je nekaj mesecev pred koncem vojne leta 1945 izgubila prvega sina Stankota pri partizanih; imel je 18 let. Blizu Komna so dobili njegov grob. Ko se je teta vrnila iz internacije, je v letih 1945-47 povila še zadnja dva otročička. Takrat so dojenčke

še povijali in, ko je bila "štručka" čista in povita, smo jo lahko vsi malo pestovali, in to z velikim veseljem. Tiste čase na Poljanah še ni bilo elektrike, ampak le petrolejka, in sicer ena sama pri vsaki hiši. Ko sta šli teti zvečer pozimi molst krave, smo otroci ostali v temi. Da nas ni bilo strah, smo vzeli iz štedilnika vsak po malo žerjavice in pihali vanjo, da nam je dajala vsaj majhen sij.

Po vojni ni bilo kje se zaposliti, zato je moral drugi Marijin sin s trebuhom za kruhom. Šel je v daljno Argentino. Ko smo Alojza odpeljali na postajo v Trzič, se je teta Marija bridko zjokala. Šel je namreč v neznanost; še danes živi

v Buenos Airesu, poročen s Slovenko z Repentabra.

Pred tremi leti sem tudi sama prebolela hudo bolezen. Ko sem po letu dni obiskala teto Marijo, ni mogla več hoditi, kajti nogo so jo le s težavo ubogale. Lepo se mi je oprustila in rekla: "Veš, nisem mogla priti te obiskat. Vedi pa, da sem veliko roženkrancev zmolila za tvoje zdravje. Pa nič ne vem, če so te moje molitve kaj koristne." Oh, ja, teta Marija, hvala za vašo molitev; prav gotovo jo je dobri Bog sprejel in vaše roženkrance zastavil v nebeško banko, kjer se bodo obrestovali. Ostala nam boste v lepem spominu.

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage MARIJE FERLETIČ vd. PERIC

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin.

Svojci

Poljane, 22. februarja 1998

